

Medjunarodna politika - brošura o manjšinah

„Manjšinski problem v jugoslovansko-avstrijskih odnosih“ je naslov zbirke člankov in dokumentov, ki je bila v nemškem in angleškem prevodu predstavljena v sredo v dunajskem tiskovnem klubu Concordia. Izvirnik knjige je izšel v hrvaščini, slovenski in francoski prevod bosta kmalu sledila. Zbirko je založila beograjska „Medjunarodna politika“. Ta brošura je obširen prikaz tako pravnih aspektov manjšinskega vprašanja, položaja narodnih skupnosti nekdanj in danes ter predvsem tudi prikaz argumentacije, zakaj je manjšinska zakonodaja za manjšini nesprijemljiva.

Naj navedemo le naslove posameznih poglavij: „Viri mednarodne odgovornosti Avstrije za položaj narodnih manjšin“, „Manjšinski problem v avstrijsko-jugoslovanskih odnosih“, „Koroški Slo-

venci nekdanj in danes“, „Gradiščanski Hrvati v boju za narodni obstoj“, „Državna pogodba in narodne manjšine“, „Izpolnitev avstrijske državne pogodbe glede na slovensko narodno manjšino“, „Izpolnitev določil državne pogodbe glede hrvaške manjšine na Gradiščanskem“, „Zakaj je zakon o narodnih skupnostih za manjšini nesprijemljiv“, „Manjšini sovražno

delovanje nemških nacionalistov na Koroškem“, „Manipulacija s statističnimi podatki v škodo manjšin v Avstriji“, „Statistični izginjavi gradiščanskih Hrvatov po avstrijskih ljudskih štetjih“. Zbirko dopolnjuje ponatis intervjuja, ki ga je imel dunajski magazin „profil“ z vodilnim jugoslovanskim politikom Edvardom Kardeljem.

FUENS: položaj Slovencev poslabšan!

Z zadoščanjem je vzelo predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev na znanje resolucijo, ki jo je sklenil 25. kongres Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti. V njej je bilo ugotovljeno, da se položaj koroških Slovencev po veljavi zakona o narodnih skupnostih ni izboljšal, temveč

nasprotno celo bistveno poslabšal. Predsedstvo NSKS je nadalje ugotovilo, da bo tudi v bodoče princip solidarnosti med narodnimi skupnostmi za nadaljnji obstoj Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti življenjsko važnega pomena, kajti posamezne narodne skupnosti vedo same najbolje, katera prizadevanja in trudi so njenemu položaju primerni. Pri ocenitvi ekskurzije udeležencev kongresa v Koper/Capodistrijo je predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev ugotovilo, da bo morala FUENS v bodoče bolj kot doslej pritegniti k sodelovanju in priznati avtohtone narodne skupnosti in manjšine v Evropi. Kajti sodelovanje z eksilnimi skupinami se je še vedno izkazalo kot zmoten sklep, kajti eksilne zveze, ki nad 30 let nimajo nobenega odnosa do nekdanje domovine, ne poznajo več resničnega položaja manjšine, o kateri mislijo, da jo zastopajo, temveč sledijo utopijam in ohranjenim resentimentom. Iz teh ugibanj so zastopniki Narodnega sveta koroških Slovencev tudi glasovali proti resoluciji, ki jo je predložila Kosovarska zveza in ki se ukvarja s položajem Albancev v Jugoslaviji.

Obširno poročilo o kongresu FUENS v Železni Kapli prinašamo na 3. strani.

Slovinci izključeni iz prihodnosti televizije

Pretekli teden se je konstituirala posebna koroška družba za kabelsko televizijo. Sprva bo to družba za proučitev možnosti sprejema tudi drugih programov razen avstrijskih s pomočjo centralne antene in oskrbo posameznih gospodinjstev s podtalnim kablom od antene. Sprva se bo družba osredotočila na sprejem drugih nemških programov. Iniciativa za družbo gre od deželnega glavarja — nad ducat interesentov — časopisov, javnih ustanov ter propagandnih birojev sodeluje — toda nobeden od slovenskih časopisov, ako ravnano se je Narodni svet koroških Slovencev izrecno zanimal za sodelovanje v tem forumu.

Kljub dvema tehnično naravnost perfektnima programoma je avstrijska televizija v svoji ponudbi drugih programov skrajno omejena. V drugih državah — pionirja sta Velika Britanija ter ZDA — je sprejem številnih programov že nekaj vsakdanjega. Programi so potemtakem tudi zelo regionalnega značaja in zajemajo manjše okraje, a tehnično ne zahtevajo posebne perfekcije. V Veliki Britaniji celo poskušajo s časopisom na ekranu (Bildschirmzeitung). Odkar je v Avstriji prevzela v ORF-u oblast socialistična stranka, gre razvoj televizije v smer regionalizacije, kakor pri radiu, kjer ima vsaka zvezna dežela svoje lastne oddaje v enem od treh programov. Toda pri televiziji je to težje: zaradi goratega značaja Avstrije so sprejemnike in pretvornike postavljali v preteklosti predvsem na najvišje vrhove, tako da so posamezni pretvorniki oskrbovali več dolin ne glede na meje zvezne dežele. Da bi sedaj vsaka zvezna dežela dobila svoj program, je bilo treba — in je še vedno treba — postaviti nove, dodatne pretvornike tako, da zajamejo le eno zvezno deželo. Ta prizadevanja pa so povežala s številnimi milijoni investicij, zahtevajo pa tudi vedno točnejša preračunavanja valov v vedno bolj napolnjenem etru. Regionalizacija je zaenkrat preložena, kajti stranke se v kuratoriju ORF-a niso mogle zediniti, na katerem programu naj bi prišla regionalizacija. Toda očitno je bil to samo taktični maneuver socialistov, da so se odrekli svojemu prvotnemu predlogu in s svojo večino preprečili glasovanje. Kajti zaenkrat se bojijo, da bi ob regionalizaciji televizije kljub vsestranski socialistični nadvladi v štedljiv odločitvi odločili za deželni program. Kajti mednarodne izkušnje dokazujejo, da regionalna televizija kaj kmalu zaide pod vpliv političnih dostojanstvenikov in nivo takega programa potem no pada.

sami tem hujši. Vsaka od obeh velikih strank si očitno prizadeva, da bi kot prva najavila svoj interes, v posamezni občini prevzeti oskrbo s kabelskimi programi, oziroma drugimi programi „iz konzerve“. Kdo bo prvi, bo tudi prvi mlet. Vsaka stranka poziva svoje župane, naj čim prej vložijo primerno prošnjo.

Na Koroško preneseno pomeni to, da se je tudi deželna SPÖ zbudila iz letargije. Doslej namreč ni imela lastne deželne „študijske družbe“ za kabelsko televizijo, kakor jih ima več drugih dežel, ampak se je priključila dunajski. Pred nekaj meseci pa je razposlala koroška deželna vlada štirinajstim morebitnim interesentom za lastno koroško kabelsko družbo vabila, naj se udeležijo v taki družbi. Zdaleč večina adresatov je bila socialistična, „pozabili“ pa so povabiti tudi slovenski tisk na Koroškem. Zastopnika NT in SIC-a pa sta slučajno na nekem zborovanju katoliških publicistov zvedela za to iniciativo, nakar je predsednik NSKS dr. Matevž Grilc v pismu pristojnemu deželnemu uradu — odgovorni vodja dvorni svetnik Lobenstein — opozoril, da so tudi koroški Slovenci zainteresirani na udeležbi pri takšni družbi, saj ne gre, da bi Slovence izključili od splošnega razvoja. Odgovora ni bilo, ne pozitivnega in ne negativnega, pač pa je deželna vlada oziroma deželni glavar ponovno vabila na ustanovno sejo te družbe, Slovence pa so — sedaj to mirno lahko rečemo — namenoma izpustili.

Ta edinstveni akt diskriminacije danes še ni viden v vseh svojih dimenzijah. Kajti v nekaj letih bodo po televizijskem zaslonu ne le oddaje številnih svetovnih programov, ampak se bo po njem odvijal tudi precejšen del komunikacije človeštva. Predvsem prosvetni in kulturno-izobraževalni programi bodo dobili svoje mesto na televizijskem zaslonu. Že danes ima televizija precejšen vpliv na mnenje konzumenta, v nekaj letih se bo ta vpliv še stopnjeval in množil. Že sedaj je veliko govora o soodločanju pri programu. Na Koroškem so vsekakor Slovence pustili ob strani in jih izločili od sodelovanja.

Škoda za slovensko narodno skupnost bo že kmalu vidna. Že sedaj opažamo pri otrocih pomankljive možnosti komunikacije v materinščini. Dostikrat se zgodi, da otrok razen kvečjemu doma, ne sliši slovenske besede vse tja do šole. V televiziji zasleduje otroške oddaje — v nemščini.

Pa ne samo za otroke, temveč tudi za odrasle je pomanjkanje slovenskih televizijskih oddaj že sedaj občutno. Vsak koroški Slovenec, ki se prizadeva za kulturo, mora biti vse bolj aktiven, da pride do nje, da jo konzumira. Koroški

Slovenec konzumira danes kulturo v širšem pomenu besede nadvse aktivno. Pasivnega kulturnega konzuma koroški Slovenec dandanes skoraj nima. Vse si mora sam priboriti, z mnogo truda, nima pa ničesar, kar bi mogel konzumirati pasivno, brez da bi sam aktivno sodeloval. In to so predvsem televizijske oddaje. Če ne bo mogel naš človek sodelovati pri slovenskih televizijskih oddajah, bo oropan bistvenega dela prosvetnega in kulturnega življenja. Predvsem pa bo tudi izpostavljen toku informacij, katerega nikakor ne bo mogel kontrolirati in bo deležen sistematične prevzgoje. Doslej so namreč dejavniki pri avstrijski televiziji, pa tudi politični zastopniki dejali, da avstrijskemu ljudstvu slovenskih oddaj ne morejo vsiliti,

ker 99,5 odstotkov avstrijskih poslušalcev le-teh ne razume. Sedaj, ko pa bi prišla regionalizacija in kabelska televizija, pa Slovencev prav tako nočejo imeti zraven in se požvižgajo na enakopraven razvoj. Slovenci naj bi dobili očitno pečat zaostalih ljudi, folklorne relikije, ki za dobo totalne komunikacije ni primeren.

Znan je izrek tedanjega kanclerja Raaba, ki je odklonil prizadevanja lastne stranke za večji vpliv v pravkar porojeni televiziji. Raab je dejal, da gre le za modno prikazen in da televizija ne bo imela več kot 30.000 gledalcev. Posledice te kratkovidnosti čuti danes njegova stranka, še hujše posledice pa grozijo nam koroškim Slovincem, če bomo še nadalje izrinjeni iz televizije.

Obisk časnikarjev iz Slovenije

Trinajstčlanska delegacija časnikarjev iz Slovenije se je mudila od torčka do četrtka na Koroškem v okviru časnikarskega srečanja, ki ga je priredilo Avstrijsko-jugoslovansko društvo za Koroško. Novinarji iz Slovenije so s tem vrnilo obisk koroških kolegov lani.

Jugoslovanske časnikarje je ob prihodu v Celovec pozdravil zastopnik Avstrijsko-jugoslovanskega društva, deželni poslanec inž. Willi Sereinig, ki je poudaril, da je svojčas bilo več medsebojnih obiskov in da želi, da bi manjšina kot most igrala povezovalno vlogo med obema deželama.

V torek zvečer je bil na sporedu sprejem pri predsedniku koroškega deželnega zbora, Tillianu. Na tozadevno vprašanje nekega časnikarja je dejal predsednik deželnega zbora, da ima koroški deželni parlament sicer tudi manjšinski odbor, da se je ta sicer konstituiral, a da nima sej, ker nobeden od poslancev ni stavljal kakšnega predloga. Razen tega pa, da je manjšinsko vprašanje zvezna zadeva. Na ponovno vprašanje, kaj meni Tillian sam osebno o trenutnem položaju na Koroškem glede narodnostnega vprašanja, predsednik deželnega zbora ni hotel odgovoriti in se je izgovoril, da imajo za to vprašanje druge osebe pristojnost.

Časnikarji iz Slovenije niso pustili odprtega nobenega dvoma, da jim leži usoda koroških Slovencev močno na srcu. Predsednik delegacije Božo Kovač, hkrati podpredsednik Časnikarske zveze Slovenije, je v svojih uvodnih besedah poudaril, da radi prihajajo na Koroško, ne le zaradi lepote pokrajine, ampak ker tu živi precejšen del slovenskega naroda. Če je že govor o mostu, potem želijo slovenski časnikarji, da bi bil ta most

vedno trdnější in ne slabši. Andrej Novak, predsednik komisije za mednarodne odnose slovenske časnikarske zveze, je dejal, da je manjkajoči del mosta dejstvo, da manjšina ni enakopravna v avstrijski družbi, kar niti ne bi bila, če bi se državna pogodba izpolnila ob stanju iz leta 1955; nadalje je primerjal 205 za dvojezičnost predvidenih krajev iz leta 1972, rušilci teh tabel so ostali nezakaznani, z ureditvijo danes, ko je le delček tedanjih vasi predviden za dvojezičnost. To je dokaz, da se položaj manjšine stalno slabša in se vedno bolj oddaljuje od določil iz državne pogodbe. Ta manjkajoči del mostu torej mora izpolniti Avstrija in ne Jugoslavija, in o tem se bodo novinarji pogovarjali ob svojem bivanju na Koroškem.

K besedi se je potem oglašil predsednik kluba poslancev ÖVP Paulitsch in dejal, da je interpretacija državne pogodbe zdaj stvar

parlamenta in naj se sklenjeni zakoni spoštujejo. (O nespoštovanju do zakona iz leta 1972 ni bilo čuti besede). Zastopnik Dela in RTV Semak pa je precej časa moral čakati na odgovor, ali je odpor koroških Slovencev proti tej zakonodaji legitimen. „Legitimen je, seveda,“ je dejal zastopnik kluba SPÖ Sereinig. Še prej pa je razlagal svoje misli k zadnji manjšinski zakonodaji poslanec FPÖ Sil- (I)a. Njegove misli so bile znane; zanj morda nenavadna je bila edinole formulacija, da so odborniki osrednjih organizacij izvoljeni zastopniki koroških Slovencev.

Obisk se nadaljuje s sprejemi pri deželnem glavarju, županoma Celovca in Beljaka, ter s sprejemom zastopnikov koroških Slovencev. Več o tem obisku, ki je potekal do četrtka popoldne, ko je bil NT že natisnjen, v prihodnji številki.

Srečanje časnikarjev iz Slovenije in Koroške

Občni zbor Zveze slovenskih izseljencev: zaskrbljeni zaradi oživitve neonacizma!

Bivši slovenski pregnanci, zbrani na občnem zboru Zveze slovenskih izseljencev dne 25. septembra 1977, poudarjamo, da smo resno zaskrbljeni nad razvojem v Avstriji in zlasti na Koroškem.

Našo zaskrbljenost povzročajo v prvi vrsti dogodki, ki smo jim pričeli v zvezi z vprašanjem slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Pred meseci so začele veljati izvedbene odredbe k zakonu o narodnih skupinah. Z uradne strani trdijo, da pomenijo ti ukrepi dokončno izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe in se hvalijo celo z vzorno rešitvijo manjšinskega vprašanja. V resnici pa so bile s temi ukrepi naše pravice bistveno okrnjene, naše naseljeno ozemlje glede veljavnosti slovenskega uradnega jezika zoženo na eno tretjino in glede dvojezičnih napisov celo na eno šestino, koroški Slovenci pa z ozirom na pravice razdeljeni na najmanj osem različnih kategorij.

Z ureditvijo, ki je bila proti upravičenim pomislekom in utemeljenim zahtevam prizadete manjšine sprejeta brez njenega sodelovanja zgolj na zahtevo nemških nacionalistov, se koroški Slovenci ne moremo in nečemo sprijazniti. Zato odločno odklanjamo sedanjo rešitev, ki pomeni eklatantno kršenje določil člena 7 in enostransko revizijo državne pogodbe.

Posebej pa ugotavljamo, da s takim reševanjem demokratična Avstrija z legističnimi ukrepi nadaljuje politiko, ki jo je s fizičnim nasiljem začel uredničevati nacizem — namreč politiko likvidacije slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Smrtni obsodbi, ki jo je izrekel nad našim narodom nacizem, smo se koroški Slovenci uprli z orožjem v roki; tudi danes smo

pripravljani z vsemi razpoložljivimi sredstvi legalnega boja zoperstaviti se poskusom izničenja naših pravic in sploh osporavanja naše prisotnosti na pododgovani domači zemlji.

Izražamo našo solidarnost z vsemi, ki jih policijsko preganjajo in postavljajo pred sodišče samo zaradi tega, ker so opozarjali na neizpolnjene obveznosti iz državne pogodbe in zahtevali dosledno uresničitev naših mednarodno zagotovljenih pravic. Z ogorčenjem obsojamo ravnanje varnostnih organov, ki so se proti slovenskim aktivistom in mladincem posluževali metod brutalnega nasilja (karkršnih smo vajeni le iz dobe gestapovskih zaporov in SS-ovskih taborišč), medtem ko so pred leti pri zloglasnem „Tafelsturmu“ iste oblasti s svojim zadržanjem ne le omogočile, temveč celo spodbujale in pospeševale protizakonito podiranje uradnih napisov. Protestiramo proti kriminalizaciji našega pravičnega boja ter zahtevamo ukinitve zastraševalnih procesov in drugih oblik pritiska na našega človeka, v čemer vidimo očiten dokaz diskriminacije in kršenja osnovnih človekovih pravic.

Podpiramo osrednji organizaciji koroških Slovencev v njunem boju za popolno uresničitev vseh v državni pogodbi zagotovljenih pravic na celotnem ozemlju naše avtohtone naselitve. To ozemlje je bilo neizbrisno začrtano zlasti z zločinsko izselitvijo naših družin v dobi nacizma: povsod tam, kjer so nas preganjali, zapirali in izseljevali, Slovenci živimo tudi danes in na tem ozemlju morajo biti v celoti in dosledno izvedena vsa določila člena 7, kot pridobitev našega trpljenja in našega prispevka v boju proti fašizmu.

Nas bivše pregnance, ki smo že enkrat bili žrtev zločinskega nasilja nemškega nacionalizma in nacizma, pa razumljivo še posebno zaskrbljujejo tudi množeci se dogodki, ki čedalje očitneje potrjujejo vedno večji razmah dejavnosti neonacističnih in velikonemških elementov v Avstriji. Medtem ko se v sosednih državah širi odpor demokratičnih sil zoper pojave neofašizma, pa Avstrija po krivdi odgovornih političnih in uradnih dejavnikov vedno bolj postaja torišče starih in novih nacistov ter revanšističnih sil, kar je v flagrantnem nasprotju z obveznostmi,

ki jih Avstriji nalaga zlasti člen 9 državne pogodbe.

V boju proti silam, ki so Avstrijo že enkrat pahnilo v propad, se čutimo koroški Slovenci povezane z vsemi poštenimi, demokratičnimi državljani naše skupne domovine. Svoj prispevek v tem boju bomo dajali zlasti s tem, da bomo tradicije protifašistične narodnoosvobodilne borbe in izseljeniške zavesti prenašali na mladi rod, ker le tedaj, če bo poznal resnico o nacizmu in njegovem zločinskem nasilju, bo vedel ceniti svobodo in demokracijo ter se znal boriti za očuvanje teh pridobitev.

GOSPODARSKI KOMENTAR:

Sedem medlih let pred nami

V ponedeljek minulega tedna je končno tudi dunajska vlada potrdila, kar je zadnje mesece postajalo čedalje bolj očitno: državne finance niso več urejene, ker dolgovi čedalje bolj preraščajo donos narodnega gospodarstva. Uvoz inozemskega blaga iz meseca v mesec naraščajoče prekaša izvoz in po poti turizma doseženi devizni pritok čedalje bolj plahni, medtem ko domače prebivalstvo v naraščajoči meri preživlja svoje dopuste v cenejšem inozemstvu, pri čemer kupuje inozemsko blago in ga po direktni poti uvaža v Avstrijo. Zaradi tega in ker vlada zadnja leta zelo neodgovorno pospešuje razsipnost, državni dolgovi v inozemstvu skokovito naraščajo.

Ekonomisti in statističarji pri Avstrijski narodni banki so zadnje tedne izračunali, da so državni dolgovi v inozemstvu v letošnjem prvem polletju narasli za 17 milijard na 109 milijard šilingov. V juliju so narasli za nadaljnje 3 milijarde šilingov. V prvih sedmih mesecih so se torej državni dolgovi zvečali za 20 milijard šilingov ali za okroglo 22 odstotkov, medtem ko so se lani celotno zvečali le za 8,4 milijarde šilingov.

V zadnjih dve in pol letih so se dolgovi Avstrije v inozemstvu več kot podvojili. Kdaj bodo ti dolgovi poravnani, je vprašanje, na katero v danih pogojih največji optimist ne ve odgovora, kajti že obresti za te dolgove požrejo na leto 10 milijard šilingov donosa davkov avstrijskih državljanov. Vse to pa v času, ko utegne deficit v trgovinski bilanci od lanskih 54 milijard šilingov narasti na 66 milijard šilingov.

Ti fakti zadostujejo za dokaz, da je v naši državi gospodarski položaj resen kot še ni bil po drugi svetovni vojni. Pripisati krivdo temu ali drugemu — se pravi vladi ali prebivalstvu — je v bistvu nesmisel. V glavnem pa drži,

● da je nastali položaj do neke mere posledica mednarodne gospodarske recesije, ki se je začela leta 1974 po nepričakovanem zvišanju cen za nafto s strani arabskih dežel, in

● da je najmanj v isti meri posledica politike dopadanja in s tem povezane razsipnost vladne stranke v zadnjih letih, ki je po tej poti računala, da bo po tej poti dala vzpodbude za večje povpraševanje domačega investicijskega in konzumnega blaga.

Gospodarsko življenje pa je v Avstriji teklo drugače. Pričakovanja vlade se niso uresničila. Prebivalstvo je ubralo nasprotno smer. Inozemsko blago mu je ljubše od domačega. Na eni strani ga k inozemskemu blagu miče večji sorti-

ment, na drugi pa cene, ki so večinoma nižje od domačih. Ta ugotovitev velja enako za oblačilne potrebščine in pohištvo enako kot za živila in nasladi. Tako je npr. v prvem polletju 1977 prišlo iz inozemstva v Avstrijo živil in nasladil v vrednosti skoraj 8 milijard šilingov, to je za 1,8 milijard šilingov več, kot smo jih lahko — z obsežnimi državnimi subvencijami — izvozili, čeprav kmetijstvo naše države lahko krije potrebe po živilih z več kot sto odstotki.

V obeh gospe in gospoda Avstrija je torej inozemsko blago boljše in po ugodnejših cenah dosegljivo od domačega. Od sto šilingov, ki jih plačata za „zboljšanje življenjskega standarda“ plačata inozemskim podjetjem.

In posledice? — Število inozemskih podjetij, ki so pred leti v Avstriji instalirali svoje podružnice, se iz meseca v mesec krči, preostala podjetja pa na investicijah v Avstriji ne kažejo več interesa. Spričo tega postaja nevarnost nadaljnega naraščanja obstoječe brezposelnosti čedalje večja. Zmanjšanje ponudbe delovnih mest pa more imeti le zmanjšanje poprečnih zaslužkov prebivalstva in zmanjšanje produktivnosti in davčnega donosa narodnega gospodarstva za posledico. Kako bo potem mogoče odrajtati obresti za državne dolgove in kdaj bo mogoče slednje odplačati?

To je vprašanje, ki stoji sedaj v avstrijskem prostoru pred vsemi, ki se tega že zavedajo, pa tudi pred tistimi, ki se tega še ne zavedajo. Pred nami vsemi.

Vlada je na svojem zasedanju v ponedeljek minulega tedna na Kahlenbergu obljubila iniciative za vrsto zakonov, ki naj bi preobrazili potrošniške navade, na drugi strani pa prisilili prebivalstvo k večjim prispevkom v državno blagajno. S tem je vlada napovedala skok iz dosedanje družbene politike razsipanja k potrebi občega varčevanja na vseh področjih družbenega življenja. Ta napovedani skok, ki bo realiziran v parlamentu šele v prihodnjih treh mesecih, je politično vse prej kot popularen. Toda potreben je enako kot so odločitve kmeta po toči, ki je ugonobila njegova polja in pridelke na njih.

Pred nami vsemi stoji za marsikje pretiranimi mastnimi leti sedem medlih let. Na začetku teh sedem medlih let stoji starodavno spoznanje, da ne more nihče več potrošiti kot pa producira. (b)

Generalni tajnik OZN dr. Kurt Waldheim o človekovih pravicah

Te dni je prejelo uredništvo NT prednatis nemške izdaje poročila generalnega tajnika OZN dr. Kurta Waldheima o delu organizacije od julija 1976 do junija 1977. Poročilo pomeni politično izjavo dr. Waldheima k najvažnejšim dogodkom in razvojem v minulemu letu. Generalno skupščino OZN vodi jugoslovanski zastopnik — namestnik zunanega ministra — Lazar Mojsov.

V svojem poročilu se Waldheim obširno ukvarja tudi z vprašanjem človekovih pravic. V tem delu svojih izjav Waldheim sprva citira člen 1 charte OZN, kjer je imenovano pospeševanje in utrditev spoštovanja pred človekovimi pravicami za vse. Čeprav se je v preteklem letu marsikaj storilo na tem področju in je vprašanje človekovih pravic dobilo vedno večjo pozornost in aktualnost, Waldheim ni mogel v svojem poročilu mimo tega, da je ugotovil, da je razlika med idealističnimi izjavami in hrpavo realnostjo večja kot na katerikoli drugem področju. Dilema je razlagal Waldheim sledeče: osnovna misel je v tem, da je spoštovanje pred človekovim dostojanstvom posameznika osnovano na splošno priznanih vrednotah in da je kršitev človekovih pravic — kjerkoli se zgodijo — upravičen predmet mednarodnega interesa. To mnenje pa seveda dotika suverenost posameznih članskih držav in razmerje med človekovimi pravicami in obveznostjo vsakega posameznika do svoje (državne) skupnosti.

Waldheim je dejal, da naloga OZN ni v tem, da napravi obtožbo ali izzove hude diskusije, temveč da ustvari mednarodno skupno zavest za dostojanstvo človeka. Najvažnejši dokument v tej vrsti je izjava o človekovih pravicah iz leta 1948. Iz tega dokumenta, ki so ga podpisale številne članice OZN, pa tudi iz drugih dokumentov, je izšel lani odbor za človekove pravice, ki je marca letos prvič zasedal.

Pomembnost tega odbora leži v tem, da ima OZN s tem prvič mednarodni instrument za preveritev napredkov in problemov držav, ki so s tem paktom na področju državljanskih in političnih pravic pravno vezani. Odbor nudi prvič tudi možnost, da obravnava sporočila posameznikov s pritožbami o kršitvi človekovih pravic s strani držav-podpisnic protokola. Ti razvoji so potrebni in pomembni koraki na poti dolgoletnih in trdovratnih prizadevanj Združenih narodov, da spremenijo visokozahtevane cilje o človekovih pravicah in načelih narodnopravno obvezne instrumente.

Čim bolj je svet gledal na človekove pravice, tem bolj je raslo tudi razočaranje nad nezmožnostjo, da se v posameznih delih sveta varujejo in pospešujejo človekove pravice. Kljub obstoječim mednarodnim sporazumom in obveznostim za podpiranje človekovih pravic smatrajo pred takimi gremiji s konkretnimi vprašanji prizadete države čestokrat, da so ta vprašanja zgolj notranjdržavne sodnosti. Tako stojimo nadalje pred konfliktom med v vsakem primeru branjenem načelu nacionalne suverenosti in splošno obveznostjo do človekovih pravic, je dejal dr. Waldheim.

Celovški škof pri papežu: beseda tudi o manjšini

V okviru petletnega poročila avstrijskih škofov, ki so ga predali avstrijski škofje ob svojem zadnjem obisku v Rimu papežu Pavlu VI., zavzema poročilo o položaju narodnih skupnosti v koroški Cerkvi razmeroma precej prostora (17 tipkanih strani). V naslednjem citiramo nekaj odstavkov iz tega poglavja:

„Cerkve, predvsem pa njen vrh, se mora obrniti na vse njene člane, predvsem pa k tistim, ki so slabotni in ogroženi. Vsekakor so slovenski katoličani v svoji substanci kot narodna skupnost in s tem tudi eminentno v njih kulturni substanci z vso bistvenostjo tega za njihovo vero ogroženi in zatirani in imajo tako posebno pravico za skrb Cerkve. Pa tudi tisti, ki hočejo iz te narodne skupnosti, so v svoji substanci — manj narodni, temveč bolj direktno v verski substanci — ogroženi in imajo zaradi tega prav tako posebno pravico. Če pa hoče Cerkve — in to mora hoteti — zadostiti obema zahtevama, mora priti brezdovno z narodnimi ekstremnimi skupinami obeh strani v konflikt in tako stoji Cerkve na Koroškem na eni strani kot „največji germanizator“ in na drugi strani kot „enostranski pospeševalec nacionalnoslovenskih interesov“ pod dvojnimi napadom.

Cerkve ne vidi svoje naloge v tem, da nudi svoje pastoralne usluge strogo ločeno po Nemcih in Slovencih in tako slediti politiki apartheida, ampak v odstranjevanju nasprotij, v bujenju razumevanja in obzirnosti za drugega. Hoče

voditi proč od pravnega formaliziranja k aktivnemu počlovečenju sožitja.

Pri nastopajočih konfliktnih zahteva zdaj ena, zdaj druga stran od tistih, ki so za Cerkev pristojni, obsodbo nasprotne strani, zahteva „jasno besedo“. Bila pa bi navadno huda zmeta, če bi izjavila, da je konkretna oseba ali skupina oseb kriva, predvsem, ker bi taka obsodba zadela le eno stran.

Če se Cerkev hoče resno lotiti rešitve problemov, potem ne sme poskušati kurirati površnih simptomov, temveč mora začeti globlje in pritegniti tudi spoznanja moderne socialne in globinske psihologije.

S to razširitvijo in poglobitvijo pri zasledovanju takih poti mora stopiti iz ozkega cerkvenega področja v širše družbene življenjske prostore, da pride (Cerkve) s tem močneje v nasprotje tistih skupin, ki na harmoniranju niso v prvi vrsti zainteresirane, da pa se vidi Cerkve konfrontirana z očitkom tudi s strani krogov, ki stojijo sicer Cerkvi dobrohotno nasproti, da se Cerkve zopet pada na politična tla, kamor da vendar ne spada.

Tega očitka naj se ne bi bala. Z njim vedno začnejo, kadar Cerkve količkaj učinkovito pride v lovišče katerikoli drugi sili, ki oblikuje družbo. Cerkve bi se mogla izogniti takih očitkov le tedaj, če bi se potegnila nazaj v čakalnico nekega „skladišča za izdajanje zakramentov“ in bi s tem nehala biti Cerkve“.

Darujte za žrtve političnih procesov!

PRED ŠTEVILNIMI ZASTOPNIKI MEDNARODNE JAVNOSTI V ŽELEZNI KAPLI:

FUENS: položaj koroških Slovencev močno poslabšan!

Od 23. do 25. septembra 1977 je bil v Železni Kapli redni letni kongres Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti (FUENS), na katerega sta vabila Narodni svet koroških Slovencev in Hrvaško kulturno društvo. Kongresa se je udeležilo več narodnih skupnosti iz vse Evrope med njimi Katalonci, Danci, Frizi i. dr. Federalistična unija evropskih narodnih skupnosti je nepolitična mednarodna manjšinska organizacija in ima kot načelo solidarnost. Svoje glavne naloge vidi FUENS v tem, da je dana vsaki narodni skupnosti možnost do obstoja in razcveta svojega jezika, ter kulturnega in nacionalnega življenja.

V svojem pozdravnem govoru je osrednji tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev Filip Warasch izrazil željo, da bi se zastopniki manjšin in novinarji na kraju samem prepričali o dejanskem položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Predvsem je poudaril, da Avstrija na noben način ni izpolnila obveznosti, katere Avstriji nalaga člen 7 avstrijske državne pogodbe. Nadalje je izjavil, da se je položaj slovenske narodne skupnosti na koroškem po „Štetju posebne vrste“ 14. novembra 1976 čedalje bolj poslabšal, in da je Avstrija s štetjem 14. novembra 1976 enostransko revidirala avstrijsko državno pogodbo. Avstrija je s svojo restriktivno zakonodajo poslabšala položaj narodne skupnosti; dve tretjini koroških Slovencev je bilo oropanih pravice, posluževati se slovenščine kot uradnega jezika.

Župan Železne Kaple in predsednik manjšinskega odbora koroškega deželne zbornice, poslanec Josef Lubas, je v svojem govoru skušal podati pregled o narodnem položaju v svoji občini — Železni Kapli. Nehote je nakazal, da se dela tudi v Železni Kapli protimanjšinska politika, kajti drugače ne bi moglo pojmati število slovenskega prebivalstva od štetja do štetja.

V imenu deželne vlade je pozdravil udeležence kongresa deželni svetnik Knafl (ÖVP), ki je v svojem govoru tudi masivno napadel vodstvo koroških Slovencev,

kateremu je podtikaval nelojalnost do avstrijske ustave in avstrijskih pravnih norm in jim s tem v javnosti poskušal natisniti protiavtstrijski pečat.

To vse pa zaradi tega, ker koroški Slovenci niso pripravljeno priznati zakona, katerega so sklenile avstrijske stranke na divjo gonjo koroških neonacističnih sil, in katerega so sklenile avstrijske stranke proti volji Slovencev.

Že iz govora zastopnikov javnih avstrijskih oblasti je bilo razvideti, da bo potekala cela „informacijska“ propaganda le-teh v smer, da bi se napravil med udeleženci kongresa vtis najlepšega reda. Zaradi tega je v svojem govoru kritiziral osrednji tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev zastopnika javnih oblasti, deželnega svetnika Knafla in župana Lubasa, ki sta vzela kongres FUENS za povod za masivno kritiko nad slovenskim vodstvom.

Kongresa so se udeležili, razen zastopnikov manjšin, tudi zastopnik urada zveznega kanclerja dr. Hans Knittel, zastopnik deželne vlade dr. Ralf Unkart in dr. Laussegger, ter opazovalec jugoslovanskega veleposlaništva Besedič in član romunskega poslaništva na Dunaju Dorobatu.

**JUŽNI TIROLEC
DR. MITTERNDORFER
NOVI PREDSEDNİK FUENS**

Na tem letnem kongresu Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti je potekala občevalna perioda predsednika Ronalda Jörgensena. Naloga glavnega odbora FUENS je bila, da se izvoli nov predsednik. Za predsedniško mesto sta kandidirala zastopnik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Reginald Vospersnik in zastopnik južnotirolske ljudske stranke (SVP) dr. Mitterndorfer.

Kot je bilo določeno, naj bi zasledoval ta kongres tudi cilj, predrati zid, ki je med Zahodom in Vzhodom; in sicer tako, da bi se odprla pot v FUENS tudi narodnim skupnostim iz vzhodoevropskih

držav. Pri volitvah pa so posebno skupno nastopile nemške organizacije izseljencev in izvolile kot predsednika Južnega Tiroleca dr. Mitterndorferja, kateri sploh ni bil navzoč. Ni bil prisoten niti zastopnik manjšine, katero zastopa on, in zdi se, da se Južnim Tirolcem sploh ni zdelo vredno odposlati zastopnika na Koroško. Po dolgem poizvedovanju — pa se je končno le uspelo dobiti zastopnika, o katerem se je reklo, da je bil bolan, dejansko pa je šel za te dni na dopust. To vse pa, čeprav so Južni Tiroleci vedeli, da je te dni kongres FUENS v Železni Kapli, in čeprav so vedeli, da kandidira za predsedniško mesto tudi zastopnik njihove narodne skupnosti.

S tem skupnim nastopom nemške fronte, v katere prvi vrsti so stali izseljenci, proti dr. Vospersniku pa so se porušili tudi temelji, kateri so bili razširitev in vključit-

narodnih skupnosti na Gradiščanskem in Koroškem. Čeprav so zastopniki oblasti poskušali napraviti vtis, da je vse v najlepšem redu, so mogli Slovenci prepričati zastopnike kongresa FUENS, da so glasovali za resolucijo, to je dokaz dovolj, tudi pred svetovno javnostjo, da z avstrijsko manjšinsko zakonodajo nekaj ni v redu.

Drugi višek pa je bila resolucija ameriških Kosovarjev, kateri zahtevajo od Jugoslavije informacije o tistih ljudeh, katere je baje zaprla po kongresu leta 1971 na Švedskem, ter o položaju albanske manjšine v Jugoslaviji.

Narodni svet koroških Slovencev je nato zavzel stališče, da ameriški Kosovarji po pravilih ne bi imeli pravice do zastopanja narodne skupnosti, s katero nimajo nobene povezave. Zastopnik NSKS ni imel vtisa, ko je potoval po Kosovem, da je albanska narodna skupnost

dejal dr. Arthur Lemisch, da imajo koroški Nemci časa samo eno generacijo, da spreobrnejo zapeljane (Slovence) h koroškemu mišljenju, je ugotovil dr. Zwitter. Za njim, dr. Zwitterom, je prišel do besede predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc. Poudaril je, da zakon o narodnih skupnostih nasprotuje avstrijski ustavi in avstrijski državni pogodbi in s tem členu 7, kateri je takorekoč plačilo za protifašistični boj koroških Slovencev; v členu 7 so zagotovljene pravice slovenske in hrvaške narodne skupnosti in v členu 7 ni nobenega govora o tem, da bi bile pravice odvisne od številčne vsote narodne skupnosti. Slovenci ne bodo priznali nobenih poskusov rešitve manjšinskega vprašanja, za nje more biti baza za izpolnitev obveznosti napram narodni skupnosti edinole člen 7. Odgovoril je koroški deželni vladni in zvezni vladni, kateri prosita koroške Slovence, naj končno gre do v sosedne, s tem, da je rekel, da Slovenci ne morejo v sosedne, ker bi morali zastopati zakon, kateri skrajša dvojezično ozemlje za dve tretjini, ki skrajša dvojezično ozemlje, kar se tiče dvojezičnih topografskih napisov na eno šestino, to se pravi, da bi morali zavzeti za dvojezičnost v 13 občinah, čeprav znaša avtohtono naseljeno področje slovenske narodne skupnosti 35 občin; nadalje, da bi se morali zavzeti za to, da bi se slovenščina degradirala od enakopravnega upravnega jezika na pomožni jezik, da bi se morali zavzeti za to, da obe osrednji organizaciji postaneta neke vrste frakciji organizacije, katero imenuje zvezna vlada. Takšen zakon pa je za narodno skupnost, katere se bori za resnično enakopravnost, docela nesprejemljiv. Ob koncu svojega govora je poudaril predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev pripravljenost do pogovorov pod danimi pogoji; ti pa so, da se Slovence prizna kot enakopravne partnerje.

Zastopnik deželne vlade dr. Unkart pa je argumentiral z zadosti znanimi argumenti, kot so na primer, da imajo Slovenci toliko in toliko društev in združenj in posojilnic itd. in s tem poskušal dokazati nezastopljivost koroških Slovencev. V isto smer je bil tudi govor zastopnika urada zveznega kanclerja, ki je pozival narodne skupnosti, da zasedejo sosedne in s tem pomagajo zvezni vladi izpolniti obveznosti napram manjšinam. Dr. Knittel je ugotovil, da zakon o narodnih skupnostih čisto gotovo ni najboljša rešitev manjšinskega vprašanja in da ni zakona, katerega se ne bi dalo poboljšati.

Močno kritiziral je dr. Robert Saxer koroški tisk. Ugotovil je, da koroški tisk ne doprinaša ničesar do tega, da bi se poboljšalo tako imenovano „koroško“ vzdušje in dodal, da tega le vzdržuje. Ob tej priliki je prebral pismo, katerega mu je pisal znani profesor dr. Theodor Veiter, v katerem pravi, da pišejo koroški listi v protimanjšinskem duhu. Veiter je ugotovil, da je najprej pisala v protislovenskem duhu samo koroška Volkszeitung, medtem ko so se sedaj pridružili tudi ostali časopisi. Dr. Saxer je v svojem diskuzijskem prispevku poudaril, da poskuša kriminalizirati slovenske aktiviste, s tem da jim da pečat levičarskih ekstremistov, komunistov...

Podpredsednik FUENS, dr. Reginald Vospersnik, je v imenu FUENS izjavil pripravljenost te manjšinske organizacije do posredovanja za pogovore z zvezno vlado in koroškimi Slovenci.

Predsedstvo FUENS: Olav Meinhardt, Ronald Jörgensen, Jes Schmidt, dr. Reginald Vospersnik, Pierre Lemoine, dr. Alfons Kornfeld (od leve na desno).

te v FUENS narodnih skupnosti tudi iz Vzhoda, da bi se narodne skupnosti iz vzhodoevropskih držav lahko v okviru FUENS zavzemali za njihove pravice.

V zvezi s tem pa bi bilo treba opozoriti FUENS tudi na nova pravila te organizacije, katere pravijo, da morejo zastopati manjšine samo še ljudje, ki res živijo v direktni povezavi z manjšino. Ne morejo zastopati interesov ljudi ljudje, kateri še danes ne priznavajo mej od leta 1945 in ki očitno še danes agitirajo proti družbenemu redu dotičnih držav. Prav bi bilo, da se v tem primeru uporabijo pravila FUENS tudi na te organizacije in da se odzame tem organizacijam, kot na primer ameriškim Kosovarjem in sudetskimi Nemcem pravica do glasovanja, kajti ti škodujejo ostalim narodnim skupnostim več kot jim koristijo.

**NA KONGRESU FUENS
SPREJETA RESOLUCIJA
KOROŠKIH SLOVENCEV**

Kljub protimanjšinski gonji s strani deželne in zvezne vlade je bila sprejeta na letnem kongresu med drugimi resolucijami tudi resolucija koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Resolucija Slovencev in Hrvatov je bila sprejeta razen enega polstavka, kateri je bil sprejet z navadno večino, soglasno. Okoli te resolucije se je razvila na kongresu v soboto popoldan živahna diskusija, ko so koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati podali poročilo o položaju

Resolucija FUENS o manjšinah v Avstriji

Letni kongres Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti je na svoji seji 25. septembra 1977 v Železni Kapli vzel na znanje poročila o položaju slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji.

S skrbjo mora opozoriti na to, da se po uveljavitvi zakona o narodnih skupnostih položaj obeh narodnih skupnosti doslej ni izboljšal, temveč se je položaj koroških Slovencev celo bistveno poslabšal. Tako je bila odvzeta več kot dvema tretjinama slovenskega prebivalstva Koroške pravica, da se poslužuje slovenskega jezika pred občinskimi oblastmi, pri dvojezičnih krajevnih napisih pa se je avtohtono naseljeno območje zmanjšalo na eno šestino. Tudi položaj gradiščanskih Hrvatov je nespremenjeno rešen in se nikakor ni izboljšal.

Federalistična unija evropskih narodnih skupnosti ne more spregledati dejstva, da Avstrija členu 7 avstrijske državne

pogodbe ni izpolnila ne po besedi in ne po smislu.

Federalistična unija evropskih narodnih skupnosti obžaluje množične kazenske procese proti pripadnikom slovenske narodne skupnosti na Koroškem v tej zaskrbljivi situaciji.

Iz razodetih ugibanj prizna kongres FUEV upravičene skrbi slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji ter se ponovno izjavi z njim solidarno v njih prizadevanjih za zagotavljanje njih eksistence in njihov svobodnega razvoja. FUEV naproša avstrijsko zvezno vlado, naj se resno in enakopravno začne pogajati s tistimi zastopniki slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji za polno izpolnitev določil člena 7 državne pogodbe, ki so se že v preteklosti konsekventno zavzemali za ohranitev svoje narodne skupnosti.

Kongres tudi izraža pripravljeno pripravljenost Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti, da posreduje pri takih pogajanjih.

Pismo bralca:

ROMANJE V LURD

Dragi romarji, dragi bralci!
Upam, da smo si ohranili lepe nauke od č. patra Jakoba, ki nam je veliko povedal in razložil; ko bi si mi mogli le vse zapomniti! Razkazal nam je naravo po pirenejskih planinah in nas vodil tudi v kino, da smo si ogledali film o življenju sv. Bernardke. Plačal nam je vožnjo po Pirenejskih in še po morju v Benetkah, za kar mu gre posebna zahvala.

Lepo se zahvaljujem tudi g. Janezu Tratarju, ki nam je daroval toliko dobre volje. Škoda, ker so bili nekateri romarji domov grede zelo utrujeni in zaspani, da niso mogli več peti in so tako užalostili dobrega gospoda. Prosimo ga odpuščanja in se mu zahvalimo za vso prijaznost.

Največja zahvala pa gre Bogu za vse milosti, ki smo jih po Mariji sprejeli v Lurdu. In za lepo vreme, saj vseh devet dni ni bilo dežja.

Pa tudi sv. Bernardke ne smemo pozabiti, ker jo je Marija na zemlji tako ljubila, ji tudi v nebesih njenih priprošenj za nas ne bo odrekla.

Zahvalim se tudi šoferju, da me je zapeljal čisto do doma, ker se nisem spoznala, kje vodi pot v moje stanovanje. Morda je bilo temu krivo dobro vino, ki smo ga v Italiji pili.

Pa tudi mojim soroticaricam se zahvaljujem za vso njih prijaznost in pomoč, ki sem je bila deležna. Ostanite zdrave in oglasite se z bolj podrobnim opisom našega romanja! Najbolj bi to znal pač g. Janez Tratar, če bi utegnili.

Pozdravljeni vsi v Bogu in Mariji!

Živio, dragi lurški romarji!

J. P.

LIBUČE:

Žalostno slovo od Franceta Jelena

Nepričakovano in kruto je iztrgala smrt iz naše srede priljubljenega kmeta v Libučah Franceta Jelena, pd. Volinatovega očeta, v 77. letu starosti.

Zato ni čudno, da se je poleg številnih pogrebcev, ki so prišli od blizu in daleč, udeležilo pogreba tudi mnogo duhovnikov, ki so asistirali pri obredu, ki ga je vodil pliberški mestni župnik Kulmež.

Kako priljubljen je bil rajni Volinatov oče, potrjujejo nagrobni govori, ki so jih imeli naši vidni rojaki.

Tako je vodja frakcije EL Mirko Kert povedal med drugim tole: Po končani ljudski šoli je začel s kmetovanjem na svoji domačiji. Leta 1939 je vzel za ženo Ivančo iz Doba pri Pliberku. Toda družinska sreča ni trajala dolgo, kajti kmalu po izbruhu 2. svetovne vojne je moral v nemško vojsko. Kmalu zatem so nemški zatiralci aretirali oba njegova brata in starše in ju vtaknili v koncentracijsko taborišče. A trpljenja še ni bilo dovolj: izselili so še njegovo ženo z otrokom v Hesselberg v Nemčiji; odtod so jih preselili v Renetz na Poljskem in nazadnje v Eichstätt.

Predno pa se je v vigradi 1945 vrnil v domači kraj, je moral preiti trpke postaje trpljenja. Šele avgusta istega leta je mogel priti na svoje prsi ljubljeno ženo Ivančo in svojega dragega otroka, ki so prišli iz izseljenišča.

Šele s težavo sta si potem pridobila Volinatovo domačijo nazaj. Začela sta pridno kmetovati in si kupila nekaj živine. A že leta 1946 je spet prišla nesreča: pogorel je hlev in vsa živina. Čeprav so ne-

kateri ljudje delali težave pri zidavi novega hleva, pa so bili zopet drugi, ki so mu krepko pomagali, tako npr. čevljar Opetnik iz Pliberka in mladinska delovna brigada s Koroškega.

Navkljub težkemu in utrudljivemu delu je bil pokojni France vedno nasmejan in šaljiv. Z ženo Ivančo sta vzorno skrbela za pet otrok, ki sta jih vzgajala v krščanskem in narodnem duhu.

Priljubljen vsepnek in spoštovan tudi od političnih nasprotnikov, ker je ostal zvest svoji dediščini tudi v najtežjih časih, živ brnik svojega naroda in svoje materine besede, je končno zbolel za arteriosklerozo, ki jo je vdano prenašal, bronhitis in srčna vodenica, pa sta ga strla.

Živel je po Župančičevem geslu:

**Stoj, kot drevo brez zavetja!
Višji si, bolj te pretresa vihar,
bližje nebeški ti žar,
dalj gre oko.**

Posloviini nagovor ob grobu Franceta Jelena, Volinatovega očeta, je imel tudi nekdanji župan na Blatu, ekonomski svetnik Mirko Kumer, pd. Črčej. Le-ta je dejal:

Rajnega sem poznal kot prosvetarja čez petdeset let. Že decembra 1920 je pripeljal na Miklavževanje k Brezniku v Pliberk svoje mlajše bratce, poznejše doktorje. Rad je bral slovenske knjige in se je v slovenščini kot samouk zelo izobrazil. Prav zaradi tega je lahko uspešno nastopal na društvenem odru. Imel je prepričljiv nastop in lepo poudarjeno besedo. Med leti 1920—1930 je sodeloval domala na vseh igrah, ki jih je prosvetno društvo uprizorilo v Pliberku.

Komaj si je ustvaril družino, že so ga vpoklicali v vojsko. Ko je tam opravljal ukazano mu službo, so mu starše in ženo z otrokoma pregnali z rodnega doma, ter nanj naselili tujce.

Rajni je vedel, da je njegovo preganjanje imelo povzročitelje tu-

di v domačem kraju. Kako bi sicer mogli v Berlinu vedeti, da je treba ravno Jelenovega očeta izseliti iz Libuč. Bil je tudi prepričan, da bodo kaznovani, če ne na tem, pa na onem svetu.

Poleg obilnega dela na kmetiji, si je vzel še čas za delo pri domači cerkvi. Leta dolgo je vršil cerkovniško službo. Ko sem ga zadnjič obiskal, sem ga našel pri presuševanju mašnih oblačil. Skrbel je, da je bilo pri cerkvi vse v redu.

Deloval pa je tudi pri slovenskih zadrugah. Bil je odbornik pri domači posojilnici in ji pridobil več novih članov. Istotako se je brugal za Kmečko gospodarsko zadrugo in do smrti ostal njen odbornik. Čeravno bolehen, je še vedno prihajal na seje in pomagal z nasvetom.

Spodobi se, da se temu narodno zavednemu Slovincu tukaj ob odprtem grobu za vso njegovo požrtvovalnost prisrčno zahvalimo. To ni nobena politika, ampak naša častna dolžnost. Posebno še, ker se spet slišijo glasovi, da je treba one, ki se za narodne pravice potegujejo, pregnati odtod ali pa jih uničiti s plinom.

Dragi prijatelj Volinatov oče! Vi ste dotrpeli na tem svetu. Živeli ste kot zvest Slovenec in kot veren kristjan. Po našem ste živeli prav! Zato bomo še dalje priporočali, da bi tudi drugi tako živeli, kot ste živeli vi. Hvala Vam za vse.

Ohranili Vam bomo blag spomin!

V imenu Zveze slovenskih izseljencev se je od pokojnega Volinatovega očeta poslovil Jože Partl in ga orisal kot velikega trpina, saj je kot izseljenec v koncentracijskem taborišču v Nemčiji preživel najstrašnejše dni svojega življenja.

Bralci Našega tednika in Narodni svet koroških Slovencev izrekajo žalujoči ženi in sorodnikom po tej poti iskreno sožalje ob boleči izgubi njim nadvse ljubljenega človeka.

LOČE:

Filmski večer Marka Jerneja

Preteklo soboto nas je vabilo društvo „Jepa-Baško jezero“ na filmski večer Marka JERNEJA, mladega župnika s Kostanj, v gostilno Pušnik v Ratenče. Jožko Wrolich nam je predstavil nadvse simpatičnega predavatelja, ki nas je povedel v Južno Ameriko in tam na tem prvem večeru (nadaljevanje bo sledilo novembra) predvsem v Brazilijo.

Bili smo tako priče karnevala v Riu, katerega nam je g. župnik podrobno razložil; pokazal pa nam je tudi razne zgradbe modernega, pred nekaj leti v puščavi na novo zgrajenega glavnega mesta Brazilije, Brasilia. Marko Jernej je bil s skupino na izletu v Ameriko, zato ni čuda, da nam je mogel pokazati pač samo tisto, kar so skupini pokazali vodiči, ki so jo najbrž vozili z avtobusom od „zanimivosti do zanimivosti“ in s tem pokazala bolj tisto, kar se označuje „površje“. Lepo bi bilo, če bi nam mogel

predavatelj tudi razložiti malo socialne razmere in življenje na „vasi“. Razne šege ipd. Želje seveda, ki jih samo more izpolniti tisti, ki ima kot rečeno na razpolago več časa, da se more sam poglabiti v to.

Večer g. župnika Marka Jerneja je bil vsekakor dober začetek na področju amaterskega filma; veselimo se že nadaljevanja.

Omenim naj še, da nam je postavil svojo „kramo knjig“ zastopnik Slovenskega informacijskega centra SICa, ki je prihitel s kongresa FUENS, da nam ponudi najnovejše publikacije o naši manjšini ter razstavi dela, ki imajo že skoro zgodovinsko zanimivost (n. pr. stare številke revije mladje ipd.). Veliko zanimanje je bilo za knjigo dr. R. SAXERJA o primeru Warascha v koroških dnevnikih. Robert Saxer je namreč še pred izidom knjige predaval o tej tematiki prav v našem domačem društvu, saj piše v uvodu knjige tudi, da se je pri nas rodila misel po objavi predavanja.

CELOVEC

Pretekli petek so orožniki iz Sinče vasi prijeli v Kamnu v Podjuni 16-letno gojenko Ingeborg P., ki je 16. septembra ušla iz zdravstveno-vzgojnega oddelka celovške deželne bolnišnice. Orožniki so jo sedaj spet poslali nazaj v bolnišnico.

KOTMARA VAS:

Blagoslovitev mrtvašnice

Kotmara vas se zadnja leta zelo močno razvija. Zaradi ugodne lege (bližina Celovca) si je ustvarilo v Kotmari vasi in njeni neposredni bližini svoje domove mnogo ljudi iz drugih krajev. To je povzročilo in še povzroča tudi številne in hude probleme za kotmirsko občinsko upravo. Ravno letos se je npr. izkazalo ob vpisovanju, da je nova šola, ki so jo odprli šele lani, premajhna. V zvezi z močnim doseljevanjem in zidavo novih stanovanjskih poslopij pa bo sčasoma tudi treba resno misliti na kanalizacijo, ki bo zagotovo krepko obremenila občinsko blagajno, pa tudi blagajne prizadetih.

Že pred leti se je izkazalo kot potrebno, da bi postavili in uredili mrtvašnico. Stvar je stekla in se tudi nekoliko zavlekla zaradi finančnih težav, s katerimi se mora občina otepati. Večjih gospodarskih obratov, ki bi polnili občinsko blagajno z dajatvami, namreč ni, če izvzamemo betonarno Leeb in še nekaj drugih manjših podjetij.

V nedeljo, 18. septembra, po drugi maši so novo mrtvašnico končno uradno odprli in tudi blagoslovili. Župan Jožef Struger se je v svojem nagovoru zahvalil vsem, ki so sodelovali pri zidavi, župniji, ki je dala na razpolago zemljišče zraven pokopališča, arhitektu, raznim firmam, in deželnemu finančnemu referentu Scherberju za denarno podporo. Mrtvašnica je namreč stala okoli 1.400.000 šilingov. V naslednjih dveh letih bo uporaba mrtvašnice prostovoljna, čez dve leti pa bo občinski odbor sklepal, kako bodo ukrepali nadalje. Župan Struger je pozdravil tudi razne častne goste, med njimi predsednika koroškega deželne zbornice Josefa Guttenbrunnerja in zastopnike bilčovske občine s podžupanom, tesarskim

mojstrom Francem Gasserjem, na čelu.

Župnik Maks Mihor, ki je opravil blagoslovitvene obrede v slovenskem in nemškem jeziku, je v svojem govoru omenil pomen poroke, rojstva in smrti za človeško življenje in izrekel upanje, da bi bila mrtvašnica tudi kraj molitve, molitve za umrle. Kotmirška mrtvašnica nas spominja po svoji zunanosti na šotor, kraj začasnega domovanja.

Obrede so olepšali kotmirški cerkveni pevci z Gallusovo „Ecce, quomodo moritur iustus“ (Glej, kako umira pravični) in žalostinko „Blagor mu“ ter humperški pevci s po eno nemško in latinsko pesmijo.

NA VINSKO TRGATEV
V SLOVENSKE GORICE

(Letos 10. oktobra)

Če hočete doživljati vesel dan trgatve, pišite takoj, ko boste prebrali to sporočilo, na naslov pater JAKOB VUČINA, WAAGASSE 15, 9020 KLAGENFURT, čisto navadno pismo, v katerem prijavljate svojo udeležbo ali telefonično v podjetje Sienčnik. Potni stroški in hrana — vse skupaj bo stalo 150.— šilingov in boste plačali ob vstopu v avtobus. Sienčnikov avtobus bo začel zbirati prijavitelje:

Ločilo pri Šentlenartu, ob 6. uri zjutraj;

Malošče, ob 6.10;

Loče malo pozneje;

Šentjakob v Rožu, ob 6.30;

Podgorje malo pozneje;

Sveče, ob 6.45;

Koženjava, pri Mlečniku, ob 7.00;

Šmarjeta, ob 7.20;

Galicija, ob 7.30;

Miklavčevo malo pozneje;

Dobrla vas, ob 7.50.

Potem bo vozil skozi Podjuno:

Lovanke, Globasnica pri „Juveni“, Šteben, Šmihel, Pliberk, v približno petminutnem razmahu, proti Suhi navzdol. Prijaviti se je treba zaradi možnosti več avtobusov in vednosti za naročilo hrane. To bo vesel dan! Pojdimo!

Udeležence iz Celovca bo peljal drug avtobus ob 7. uri izpred kapucinske cerkve in potem skozi Škocijan in Sinčo vas malo pozneje.

PRIREDITVE

Moški pevski zbor vabi na koncert
Čas: nedelja, 2. 10. 1977, ob 19.30
Kraj: farna dvorana v Šentjakobu
Nastopa:

MOŠKI ZBOR „LIRA“ IZ KAMNIKA
dirigent prof. Samo Vremšak
Priveditelj: SPD „Rož“
Prisrčno vabljeni!

PROSLAVA 70-LETNICE
SPD „EDINOST“

Priveditelj: SPD „Edinost“
v Škofičah
Kraj: Škofiče, pri Schützu
Čas: sobota, 8. 10. 1977, ob 19.30
Sodelujejo: pevska zbornica jubilejnega društva,
pevski zbori in skupine sosednjih prosvetnih društev.
Po priveditvi bo vesela družabnost. Za ples bo igral priljubljeni ansambel iz Slovenije.

FILMSKO PREDAVANJE:
„VRNITEV“

Priveditelj: Krajevni odbor ZSM občine Bistrica
Kraj: Šentjanž v Rožu, pri Tišlarju
Čas: nedelja, 2. 10. 1977, ob 20.00

DOM V TINJAH

Od petka, 30. 9., ob 18. uri,
do nedelje, 2. 10., ob 13. uri
PRIPRAVA NA ZAKON
Tečaj za dekleta in fante od 18. leta naprej in za zaročence.

Zadnje romanje v letošnji jeseni
NA SVETO GORO
v četrtek, 20. oktobra 1977.
Prijave sprejema Dom v Tinjah,
do 14. oktobra 1977.

Od srede, 12. 10. 1977,
do petka, 14. 10. 1977
ROMARSKO POTOVANJE V
LIZBONO IN FATIMO
z letalom
Cena: 3980.— šilingov
Prijave do 26. septembra 1977.

PROSLAVA 60. OBLETNICE
MARIJINIH PRIKAZOVANJ
V FATIMI
in
MOLITVENI SHOD

za duhovniške in redovniške poklice
13. oktobra 1977 na Žihpoljah
skupno z Marijino legijo.

Hkrati je tam skupna proslava 60. obletnice Marijinih prikazovanj v Fatimi.

S p o r e d :

ob 18.30 procesija od križa k cerkvi, pred cerkvijo sprejme škof fatimski kip Matere božje

ob 19.00 slovesno somaševanje z nadpastirjem g. Jožefom Köstnerjem.

Verniki iz vseh dekanij prisrčno vabljeni! Duhovniki so vabljeni k somaševanju!

Šolske knjige 1977-78

Starše in otroke opozarjamo, da ima KNJIGARNA DRUŽBE SV. MOHORJA v Celovcu na razpolago vse šolske knjige, seveda tudi nemške, in sprejema bone („Gutscheine“) za vsako knjigo.

POSLUŽITE SE NAŠE KNJIGARNE!
Podprite cilje in prizadevanja Mohorjeve družbe!

Mohorjeva knjigarna v Celovcu
vogal Viktringer Ring — 10.-Oktob-ber-Straße.

LEV DETELA:

30-let povojnih prevodov nemške literature v slovenščino

Slovenska literatura se ves čas svojega razvoja, tako rekoč od prvih slovenskih protestantskih knjig. Trubarjevega KATEKIZMA, ki so ga natisnili leta 1550 v Tübingenu, ali pa Dalmatinove BIBLIJE, ki je izšla leta 1584 prav tako na nemških tleh v Wittenbergu, razvija v DIALEKTIČNEM, odprtem odnosu do književnosti v nemškem jeziku. Dunaj, glavno mesto nekdanje avstrijske monarhije, je bil tudi važno slovensko kulturno središče, v katerem ni izhajala le pomembna literarna revija DUNAJSKI ZVON, temveč so tu slovenski pisatelji načrtovali nove možnosti slovenske literature.

Slovenci so vedno mnogo prevajali iz nemščine. Tudi po drugi svetovni vojni je že kmalu izšlo nekaj klasične, a tudi novodobne „protifašistične“ nemške literature, med drugim dela Stefana Zweiga in drugih. V petdesetih letih se je sprva strogo ideološko pojmovanje literature delno sprostito, tako da so začeli izhajati liriki Rilke ali pa Trakl, kar ni ostalo brez vpliva na nekatere mlajše slovenske besedne ustvarjalce, na primer na Daneta Zajca.

Po letu 1960 je v novih, odprtejših notranjih in zunanjih razmerah prevodna dejavnost iz nemščine v slovenščino še bolj zaživela.

Med nemškimi sodobnimi avtorji so največkrat prevedena dela Nobelovega nagrajenca Heinricha Bölla: Že leta 1961 je Ala Peče prevedla za Mladinsko knjigo v Ljubljani Böllovo delo KRUH ZGODNJIH LET. Leto kasneje je pri CANKARJEVI ZALOŽBI v Ljubljani izšel Böllov BILJARD OB POL DESETIH, ki ga je poslovenila Dora Vodnik. Obzorja v Mariboru so v prevodu Janeza Gradišnika izdala l. 1966 Böllovo knjigo KLOVNOVI POGLEDI. Dve leti pozneje, 1968, je Martina Rotar prevedla KONEC SLUŽBENE VOŽNJE in ga izdala pri mariborskih OBZORJIH. V zadnjem času so natisnili posebno veliko Böllovih knjig v slovenskem prevodu. K temu je gotovo pripomogla Nobelova nagrada za literaturo, a tudi splošni mednarodni ugled, ki ga v širših kulturnih plati po svetu uživa ta nemški pisatelj. Mladinska knjiga v Ljubljani je tako izdala leta 1973 v prevodu Draga Graha SKUPINSKO SLIKO Z GOSPO, medtem ko je Jano Moder za Prešernovo družbo v Ljubljani isto leto prevedel roman KJE SI BIL, ADAM. Isti prevajalec je oskrbel prevode Böllovih proznih del IN NI REKEL NITI BESEDE IN HIŠA BREZ VARUHOV, ki sta izšli pri ljubljanski Cankarjevi založbi leta 1973. Isto leto je Cankarjeva založba ponatisnila tudi BILJARD OB POL DESETIH, ki je prvič izšel že leta 1962.

Posebno priljubljen je med slovenskimi bralci tudi pokojni Wolfgang Borchert s svojo pretresljivo, psihološko in estetsko poglobljeno kratko prozo o drugi svetovni vojni.

V zbirki MODERNI ROMAN, ki jo izdaja ljubljanska Državna založba Slovenije, se med drugim predstavili tudi znanega Güntherja Grassa z romanom PLOČEVINASTI BOBEN v prevodu Janka Modra, medtem ko so številni Grassovi teksti izšli tudi v revijah, časopisih in bili oddajani v radiu.

Posebno močan literarni odmev je povzročil izid romana BERLIN ALEXANDERPLATZ, ki ga je napisal nemški ekspresionistično navdahnjeni literarni eksperimentator Alfred Döblin, v slovenščino pa prevedla Rapa Šuklje in izdala kot zvezek 34 pomembne zbirke STO ROMANOV leta 1968 pri Cankarjevi založbi v Ljubljani. Slovenci pa so se z Döblinom že večkrat ukvarjali, saj je že leta 1962 izšlo pri Državni založbi Slovenije v prevodu Vitala Klabusa delo HAMLET ALI DOLGA NOČ GRE H KONCU.

Izredno zanimanje svetovne javnosti, zlasti mladine, za dela Hermanna Hesseja je doživelo tudi v Sloveniji bogat odmev. Tako je Vital Klabus prevedel njegovega Demiana, Jože Udovič pa Potovanje v Jutrovo deželo. Obe deli sta izšli kot 14. zvezek nove zbirke NOBELOVCI pri Cankarjevi založbi v Ljubljani. Lepo knjigo je dopolnila Katarina

Bogataj še z zanimivim esejem o Hessejevem pisateljskem svetu. Vendar pa so poleg te knjige izšla v prevodih še druga Hessejeva dela, kot Siddharta, Stepni volk ali pa Igra steklenih kroglic, med drugim pri ljubljanski Cankarjevi založbi.

Od drugih nemških prozaistov so v zadnjih letih v knjižni obliki izšla dela Tomasa, Heinricha in Klaus Manna, Hansa Fallade, Alfreda Anderscha, Siegfrieda Lenza, Uwe Johnsona, Ulricha Bacherja, Ericha Kästnerja, Ericha Marie Remarqua, vzhodnonemške pisateljice Christe Wolf, Hermann Kerstena in popularnega Maria Johanna Simmela.

V knjižni obliki so slovenske založbe izdale tudi pesniške zbirke nemških pesnic in pesnikov. Tako je izšla leta 1967 pri založbi Obzorja v Mariboru pesniška zbirka Nelly Sacherjeve ŽGOČE UGANKE, ki jo je v slovenščino prevedel Lojze Krakar. Državna založba Slovenije pa je natisnila v zbirki PESNIKI leta 1970 pesmi Hansa Magnusa Enzensbergerja ZAGOVOR VOLKOV, ki jih je prevedel Niko Grafenauer.

Slovenske založbe so dokaj pozornosti posvetile tudi nekaterim švicarskim pisateljem, ki pišejo v nemškem jeziku. Prevesem so za oder, a tudi za knjigo, prevajali dva znamenita Švicarja, Maxa Frischa in Friedricha Dürrenmatta. Leta 1965 je izšel pri Državni založbi Slovenije v prevodu Vitala Klabusa znani Frischov roman NAJ MI BO IME GANTENBEIN. Jože Kranjc je za založbo Prešernova družba v Ljubljani prevedel Dürrenmattovo delo SUM, ki je v slovenščino izšlo leta 1964, medtem ko je že leta 1961 Cankarjeva založba v Ljubljani objavila Dürrenmattovo kriminalno parodijo OBLJUBA v prevodu Janka Messnerja. Slovensko zanimanje velja tudi drugim švicarskim avtorjem, na primer Walterju Matthiasu Diggelmannu, katerega roman VOŽNJA ZA ZABAVO je natisnila mariborska založba OBZORJA leta 1971 v zbirki SVET V KNJIGI.

Več avstrijskih novatorskih avtorjev je bistveno zakoličilo nekatere kvalitetne značilnosti moderne pisanja v nemškem jeziku. Že leta 1961 so v zbirki „Kondor“, ki jo izdaja Mladinska knjiga, izšle pod naslovom SPLET NOROSTI IN BOLEČINE novele Franza Kafke. Prevedel jih je že umrli Herbert Grün. Pozneje je Jože Udovič prevedel še PROCES istega avtorja, ki je izšel pri Cankarjevi založbi. V isti čas sodijo tudi izdaje prevodov del Roberta Musila MOŽ BREZ POSEBNOSTI, ki jih je oskrbel za zbirko SVET ROMANOV pri Cankarjevi založbi Janez Gradišnik, in ZABLODE GOJENCA TÖRLESSA, ki so nekaj pozneje v prevodu Darka Dolinarja prav tako izšle pri Cankarjevi založbi. Leta 1970 je v zbirki STO ROMANOV iste založbe izšlo tudi moderno delo Hermann

Brocha VERGILOVA SMRT v dveh knjigah. Prevod in uvodno študijo v svet tega avantgardnega avstrijskega epika je oskrbel Jože Udovič. Seveda so slovenske založbe natisnile še razne druge avstrijske pisatelje, med drugim Hildo Spiel, Roberta Neumanna, Petra Handkeja delo Kratko pismo — dolgo slovo, in še kaj drugega.

Pozabiti tudi ne smemo, da je pri Obzorjih v Mariboru izšla leta 1973 antologija sodobnega avstrijskega pesništva, medtem ko je graški pesnik Alois Hergouth že leta 1966 v posebnem zvezku mariborske revije DIALOGI približal obširno panoramo avstrijske sodobne literature.

Številni nemški, švicarski in avstrijski pesniki in pisatelji so izšli seveda tudi po številnih slovenskih revijah in časopisih ali pa bili predstavljeni v radijskih oddajah. Zato lahko brez pridržkov trdimo, da je slovenska kulturna javnost izkazala sodobni literarni ustvarjalnosti v nemškem jeziku veliko zanimanja. Želeti bi bilo, da bi se to zanimanje nadaljevalo — in da bi našlo več odmeva tudi na nasprotni, nemški strani. Taka odprtost med dvema kulturama bi vodila k večji plemenitosti, humanitarnosti in sploh k boljšim kulturnim informacijam.

ZA LEPO SLOVENŠČINO:

Nekdaj posli, služabniki, zdaj poslovneži

Slovenski pravopis iz leta 1962 je še zmeraj vsaj zanimiv, čeprav se le redki zanj zanimajo. Tako v njem najdemo marsikatero staro, že skoraj pozabljeno slovensko besedo. Med temi besedami so tudi nekatere, ki imajo dandanes popolnoma drug pomen. Zanimivo je, če že ne žalostno, da smo nekatere slovenske besede začeli rabiti za nove pojme in namene, ker se glasijo tako, kot v hrvaščini ali srbsščini. Nekdaj je slovenska beseda „posel“ pomenila le „služabnika“, hlapca, ali posli so bili služinčad. Kdor ne spremlja kar bliskovitega poveljnega jezikovnega razvoja pri nas po časopisu, radiu, na zborovanjih itd., ne more npr. vedeti, da dandanes „poslovni ljudje“ niso posli ali služinčad, marveč nekakšna nova gospoda, ki so bodisi trgovci bodisi v trgovskih in bančnih službah, pa tudi računovodje, „vodilni uslužbenci“ v podjetjih in kdo ve kaj še vse. Včasih smo to vrsto ljudi imenovali gospodarstveniki, ker so se pač ukvarjali z gospodarstvom. Besedo „gospodarstvenik“ je prevzel tudi Slovenski pravopis — vendar, kdo se za to zanima!

Če bi se kdo vendar pozanimal, kaj pravi Slovenski pravopis, bi lahko zvedel o besedi „posel“: 1. služabnik (n. pr.: s posli jesti); naši kmetje, ki so imeli posle, so bili tako demokratični, da so z njimi jedli pri skupni mizi; 2. opravak, opravilo, zadeva, delo; novejši pomen pa je trgovski posel, kar bi lahko rekli (slovensko!): trgovski opravak, kupčija, trgovanje, pač glede na natančno naravo trgovske, kupčijske, devizne, uradne itd. zadeve.

Toda slovensko misliti je očitno čedalje težje. Zadnja leta se je na splošno razpaslo dvoumno izražanje kot „poslovnost“, „poslovanje“, „poslovni uspehi“, „neposlovnost“, „nujni posli“ (v pomenu: nujne naloge) itd. Kdo bi vedel odgovoriti, kaj je pravzaprav „poslovnost“? Zdi se, da gre za podjetnost, to se pravi za spretnost, sposobnost, delavnost ljudi v kakšnem gospodarskem podjetju. „Poslovanje“ utegne biti delovanje, gospodarjenje, dejavnost — kdo ve! Kaj pa je „poslovalnica“? To je lahko prodajalna, pisarna, delavnica, obrat (gostinski, obrtni itd.)... Zakaj bi uporabljali razumljive slovenske besede, ko pa lahko z nedomačo besedo poveš vse, tako da te vsakdo razume poljubno! Toda napredek je, da nismo več posli (služinčad), marveč poslovneži! F. S.

O stikih Matije Čopa z Angleži

Poprečnemu Slovencu je Čop znan kot Prešernov mentor, čigar učenost in ljubezen do umetnosti je ovekovečena v verzih, ki mu jih je veliki pesnik posvetil. Manj znano Čopa po njegovi človeški, vsakdanji plati. Sedaj nam jo odkriva Gerald Stone, predavatelj na oxfordski univerzi, v kritični objavi celotne ohranjene Čopove korespondence z angleškimi pisatelji. Stonov prispevek je izšel skupaj z desetimi drugimi znanstvenimi razpravami v občasni publikaciji „Papers in Slovene Studies“, ki jo izdajajo na kolumbijski univerzi v New Yorku.

Čopovi angleški dopisovalci so bili trgovci in podjetniki, ki jih je Čop spoznal na Reki, ko je tam v letih 1820—1822 služboval kot profesor. Med Čopove znanke je šteta tudi družina angleškega konzula Learda, čigar potrdilo o Čopovem znanju angleščine in poznavanju angleške literature mu je kasneje pripomoglo do predavateljskega mesta na univerzi v Lvovu. Sploh kaže, da je Čop zahajal v angleško družbo predvsem z namenom, da se izpopolni v angleščini.

Iz pisem izhaja, da je v tistem času v območju severnega Jadrana kar mrgolelo Angležev. Moses Moxington, Čopov zvesti prijatelj z Reke, je bil sin lesnega trgovca. Čop ga je učil francosko, on pa njega angleško. Ka-

šaškega jarma“. Naslednje leto je pa še moral priznati: „Commerce is perfectly dull here“ (Trgovina je tu povsem neaktivna). Čop je Moxingtonu komentiral to novico, češ: „Rečani morajo biti zelo razočarani v svojih pričakovanjih. To je vsak razsoden človek lahko predvideval. Sicer pa morate biti vi o tem bolje poučeni kot jaz.“

Ko je Hill leta 1828 pisal Čopu v Ljubljano, je poročal, da je še vedno samski: da se je neki Gallo way, ki ga je moral Čop poznati, preselil z družino v Trst, da tam odpre pivovarno; da je sedaj tudi Hill pivovarnar na Reki in pa: „Business here is very dull.“ Med angleškimi podjetniki, ki jih omenja korespondenca, zasledimo na več mestih Williama Molina. Hill piše leta 1828, da je Moline v Ljubljani odprl čistilnico sladkorja in da mu je Hill izročil Čopov naslov. Znano je, da je imel Moline kasneje v Ljubljani tudi veliko bombažno tovarno.

Čopova pisma razkrivajo, da ga Lvov, kamor je prispel po dvajsetdnevnem potovanju, ni bogve kako navdušil. Mesto je bilo sicer večje kot Trst, vendar je imel Čop težave s tekočim dobivanjem zahodnoevropskih revij in knjig. Nekatero knjigo mu je nabavljala Moxington v Benetkah ter jih iz Trsta odpošiljal v Lvov. V ta čas sodi tudi Čopov poskus, da bi zasnil Mososovo sestro Mary. Stone zavrača trditve I. M. Petrovičeve v zagrebškem „Savremenuku“ iz leta 1927, češ da je postala Čopova ponudba v Moxingtonovi družini predmet šal. Kot izhaja iz korespondence, so mu bili starši in še zlasti Moses naklonjeni, vendar pa je šestnajstletna Mary izjavila, da zaenkrat še ne čuti ljubezni do nikogar. Tako je moral Čop opustiti misel na poroko. Da ga je to grenilo vse življenje, pričajo Prešernovi verzi, ki jih Stone citira:

Nun ist vorbei der innern Stürme
Toben,
der Liebe Schmerz, er ist nun
ausgelitten,
die unerwidert Dir die Brust
gehoben.

Zveza kulturnih organizacij Slovenije

vabi na 2. literarno kolonijo, ki jo organizira v okviru 5. srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov v Gradišču v Slovenskih goricah. V koloniji bo sodelovalo 32 najbolje uvrščenih avtorjev lanskoletne 1. literarne kolonije in letošnjega 5. srečanja pesnikov in pisateljev začetnikov. To kolonijo bodo vodili mentorji in strokovni sodelavci Zveze kulturnih organizacij Slovenije.

Kolonija se bo začela 30. septembra in končala 2. oktobra.

OKVIRNI PROGRAM:

Petek, 30. septembra:

10.00 Prihod udeležencev kolonije v Gradišče (Kulturni dom) in nastanitev
13.00 Skupno kosilo
16.00 1. literarni kažipot za obe skupini
19.00 Literarni večer (svoja dela bodo brali udeleženci)

Sobota, 1. oktobra:

9.00 2. literarni kažipot (vsaka skupina zase)
12.00 Skupno kosilo
14.00 3. literarni kažipot (vsaka skupina zase)
17.00 Pogovor z novinarji
19.00 Tovariško srečanje (ličkavanje koruze in improviziran literarni večer)

Nedelja, 2. oktobra:

10.00 Zaključni literarni kažipot (pogovor z organizatorji za obe skupini)
12.00 Poslovilno kosilo

Pobralo ga je . . .

Jure je sedel pri mizi in strmel skozi okno v noč. Vse je bilo tiho, le stara stenska ura je v enakomernem oglašanju merila čas. Ob steni je stala petrolejka, ki je s svojo motno, utripajočo svetlobo dajala obrise sobe. V kotu je stala postelja, na kateri je ležal Uršnik. Bil je obnemogel od starosti in bolan. Že nekaj dni ni uporabil nič toplega, le včasih mu je moral sin Jure prinesiti vina, ki mu ga je kapal v usta. Tako so minevali dolgi jesenski dnevi. In z njimi je minevalo Uršnikovo življenje.

Uršnik je bil nekdanj bogat kmet. Imel je največ zemlje v vsej vasi in tudi delavcev mu ni manjkalo. Tedaj pa mu je nesreča prekrizala pot: žena Ančka je umrla in ostal je sam s sinom Juretom. Nekaj časa je bil še trden kot jeklo in neizprosni, a sčasoma je volja popustila nad občutkom samote in edino uteho je še videl v pijači. Sleherni večer se je prizibal domov s steklenico v žepu in ko mu je zmanjkalo denarja, je prodajal vse, kar je bilo vrednega. Nazadnje je odšel tudi sam s svojim ednim imetjem — Juretom. V zamejno za veliko zidano, a prazno hišo, je dobil leseno kolibo, ki je prej služila pastirjem. Tu sta si z Juretom uredila svoje življenje kot sta

vedela in znala. Živela sta od dobrote ljudi in od sanj o preteklosti.

Jure je bil zagrenjen deček šestnajstih let, ki je preraščal v mladeniča. Bil je visok, širokih ramen in temnih, kodravih las. Dvoje živahnih oči je gledalo v svet, od katerega ni ničesar pričakovalo in ničesar zahtevalo. Če bi ga kdo vprašal, kaj je življenje, bi ga verjetno ganil s topim pogledom, ki je izražal žalost in trpljenje. Jure je vedel, da je sirota, in da razen očeta nima nikogar na svetu, zato ga je še toliko bolj ljubil in skrbel zanj. Čeprav ni imel nežnih besed in rok kot mati, pa ga je vseeno znal potolažiti. Jure je vedel, da ga ima oče rad, četudi tega ni nikoli pokazal.

Z dolgimi jesenskimi večeri je Jureta vse bolj tiščalo pri srcu. Včasih bi se bil najraje razjokal in pokleknil pred očeta: „Ne, oče, ne zapustite me zdaj, ko vas najbolj potrebujem.“ A ni imel moči. Toda ko je pogledal očeta, to obnemoglo človeško bitje, ki mu je dalo življenje in ki mu je vlilo neizmerno bogastvo do zemlje, je omahnil in se zvil v dve gube. Sedaj bo ostal sam in nikogar ne bo, ki bi mu dajal nasvete in ki bi mu vsaj s pogledom vzbudil prijeten občutek toplote in razumevanja. „Morda pa bo ostal vsaj to zimo, ki bo tako pusta?“ je stiskal pesti.

Tako je premišljal in zrl v temno noč. V daljavi se je oglašila sova, ki ga je prebudila. Znašel se je v sedanosti — v pusti sobi z bolnim očetom.

Na postelji se je nekaj premaknilo. Jure je vstal in skočil k očetu. Dvoje žilavih, otrdelih rok je mirno počivalo na strgani odeji in dvoje motnih oči, iz katerih je seval izraz bolečine, spokojnosti in smrti, je gledalo vanj. Toda le za hip. Naslednji trenutek se je vse telo, vsa človeška gmota stresla do zadnjega tkiva in obstala. Oči so še vedno gledale vanj, toda v njih ni bilo več sledu življenja.

„Pobralo ga je, šel je,“ je zaihtel Jure in prižgal drobno svečo. Po licih so mu polzele solze in padale na tla kot izraz globoke bolečine, žalosti, ljubezni in samote.

O. P.

Berite in širite „nt“!

Šla bi

V gozd bi šla,
kjer breze se
bele blestijo,
kjer hrasti
mogočni šumijo,
kjer živali
imajo svoj dom.

V gozd bi šla,
kjer smreke visoke
bi senco mi dale,
kjer srnice plahe
okrog bi skakljale.

Jagode bi tam
in gobe nabrala,
lahko bi
še sama s seboj
pokramljala.
Srečna bi bila
kakor nikjer,
v gozdu bi našla
— svoj mir.

F. M.

NAŠ TEDNIK PRED 20 LETI — NAŠ TEDNIK PRED 20 LETI — NAŠ TEDNIK PRED 20 LETI — NAŠ TEDNIK

Tudi na Štajerskem - alarm?

Po pisanju nemških listov bi moral človek biti mnenja, da na avstrijskem Štajerskem ni Slovencev. Nemalo začudeno pa človek bere v graškem glasilu ÖVP „Südost-Tagespost“ poročilo, da so tam alarmirali ves vladni aparat, ker je postala slovenska nevarnost že kar izredna. Tako poroča dopisnik iz Lipnice v graški „Tagespost“:

„V slavnostni dvorani mestne hiše v Lipnici je bila včeraj pod predsedstvom okrajnega glavarja dr. Pammerja ustanovljena seja lipniškega delovnega krožka Štajerskega združenja za ljudsko prosveto (Volksbildungswerk). Krožku pripadajo ze-

lo važne naloge, je dejal dr. Pammer, da s pomočjo intenzivnega kulturnega dela zavaruje narodnost v obmejnem ozemlju, da bo moč držati mejo iz leta 1918, ki je bila takrat prav samovoljno potegnjena. Če se je pri ljudskem štetju leta 1951 na primer v občini Račje 31 odstotkov prebivalstva izjavilo, da ne pripada nemški narodnosti, potem je to alarmni signal, ki zahteva ustrezne ukrepe.“

Razsoden človek bi dejal, da ima vlada dolžnost v smislu člena 7 državne pogodbe, da tem Solvencem, avstrijskim državljanom, poskrbi vse možnosti kulturnega in gospodarskega razvoja.

Vse obrambno delo bodo po istem poročilu „Südost-Tagespost“ osredotočili na sodni okraj Arnfels, ki bo zgrajen v „duhovno trdnjavo“. Maja se bo vršila pod častnim predsedstvom deželnega glavarja Krainerja tudi posebna anketa, da prouči to veliko „nevarnost“.

Po pisanju nemških listov zadnjega tedna je izgledalo, da smo samo koroški Slovenci državi „nevarni“, ker zahtevamo v naši ustavi zjamčene pravice. Iz gornjega poročila pa sledi, da so nevarni tudi štajerski Slovenci, ker so pri ljudskem štetju leta 1951 izpovedali resnico, da so pač Slovenci in tega tudi ne tajijo in tajiti ne morejo. Resnica je torej že sama po sebi nevarna, pa vseeno če si tiho ali pa če kaj zahtevaš!

NAŠ TEDNIK PRED 20 LETI — NAŠ TEDNIK PRED 20 LETI — NAŠ EDNIK PRED 20 LETI — NAŠ TEDNIK

Domotožje

Avtobus se je ustavil in stopila sem v jutranjo meglo. Kljub številnim novim cestnim odcepom sem uspela po spominu poiskati cesto, ki vodi v planino. Počasi sem se začela vzpenjati. Torba me je začela vleči k tlom, po hrbtu so se mi nabrale kapljice znoja in jutranja megla me je bodla v grlu.

Nisem vajena hoditi v hribe, a vseeno sem čez slabe pol ure zapustila gosto meglo in zgodnje sonce mi je svetilo na strmo pot. Ozrla sem se v dolino — zazdelo se mi je, da sem na otočku, ki ga obdaja morje. Megla je bila tako gosta, da ni bilo skozi meglo videti niti obrisov mesta. V taki megli v mestu torej živim! Tu pa je takšno sonce! Občutek imam, da tukajšnji prebivalci, vaščani, sploh ne vedo, kako čudovito jutro imajo.

Še uro hoje in na cilju bom. Še eno uro bom lahko v tem čudovitem planinskem zraku opazovala speče kmetije, lahko bom zvižgala za divjadjo, ki sem jo spvidela iz detelje in nihče se mi ne bo smehoval. Tu ni tako kakor v mestu, kjer opazijo vsak malo bolj čuden gib in se človeku smejejo.

Na cilju sem in pri srcu me stisne, čeprav je uresničena želja, da bi spet videla kraj svojega otroštva. Zdaj sem tukaj . . .

Ne morem se premakniti, nimam poguma, ne verjamem očem. Je res mogoče, da nekaj lahko v slabih desetih letih tako propade? Ne, saj ni mogoče! A je, res je! Stopim v razpadajočo hišo in si ogledujem kuhinjo. Videti je še ostanke krušne peči in polovico zidanega štedilnika. Strop odpada, le zidovi stojijo še trdno. Spomnila sem se vodnjaka — tako dobra voda je bila v njem. Ne, ni ga več, voda je odtekla, tako kakor ljudje . . . V vodnjaku je le blato. Polje je spremenjeno — niti obrisov njiv ni več. Peče me vest, čutim se krivo.

Okamenela sem na mestu: kaj še iščem? Saj sem vendar vse našla, vse sem videla, zadoščeno je mojemu domotožju. Videla sem svojo rojstno hišo, ki propada. Prepozno je, da bi kaj naredila. Kako lepo bi bilo živeti tukaj! Vzkliknem. A prepozno je — zdaj sem odvisna samo od tovarne, kamor sem zbežala pred leti. Denar, le denar me je potegnul! In kaj imam sedaj

od tega denarja? No, skoraj vse, kar si želim, toda najvažnejšega nimam in tudi denar mi ne more pomagati. Kakšno srce sem imela tedaj, da sem pustila sama starše tukaj? Le kaj sem imela v prsnem košu, ko sem se z maminega pogreba vračala v mesto? Takrat še ni bilo prepozno. A tudi z očetovega pogreba sem se vrnila v mesto. Kaj torej sedaj počenjam tukaj? Ničesar ne morem več najti. Tudi sedaj se moram vrniti v mesto.

Težke so moje noge, glava pa je prazna. Pobita se vračam v mesto, za mano kot senca hodi preteklost. In v meni odmevajo besede: prepozno, kriva si . . .

J. W.

Malo za smeh

DOKAZ

Učiteljica strojepisnega tečaja je od udeleženk zahtevala slepo pisavo, namreč, da med tipkanjem ne smejo gledati črk oziroma tipk na stroju. Po končani vaji je učiteljica prebrala nalogo. Ko je pogledala nalogo Stebicove Marinke, se je zasmejala in rekla:

„Marinka, vam pa res lahko verjamem, da ste pisali slepo, saj nimate niti ene črke pravilne.“

DR. IVO ŠORLI:

3

VEČNE VEZI

POVEST

„Kako ne, če ste sovražili Avstrijo, svojo ‚domovino‘? se je nasmehnil major.

„Dovolite! Jaz sem jo zasovražil šele prav v zadnjem času. Zaradi njene podle igre z nami! No, tedaj so spregledali tudi drugi moji rojaki — saj ste morda čuli o naši mogočni majski deklaraciji?“

„Aha, razumem, razumem . . .“ je kimal major. „Pa ste vendar, dovolite, upali celo vi, da vam ta zemlja ostane? Ta zemlja, ki smo jo sedaj zasedli mi?“

„To sem upal, toda ne da bi trdno verjel. Brž namreč, ko smo nekaj doznali o londonskem paktu, sem si dejal: ‚dobro, naj ta del svoje zemlje tudi izgubimo, saj zato rešimo vse tisto na oni strani, kjer že bije tri četrt na dvanajst! No pa seveda . . . Potem je prišel Wilson . . .“

„Hm, hm . . . In ko se je zdaj obrnilo še malo drugače . . . dà, ali bi vi danes, ko smo mi tu, mogli ljubiti tudi Italijo? — Čeprav je spet — mačeha . . .“

„Mačeha je lahko tudi dobra! In jaz trdno upam, da Mazzinijeva Italija bo!“

„Tudi jaz, tudi jaz . . . Čeprav . . . hm, ali se vam ne

zdi, da je bil Mazzini morda nekoliko — fantasta . . . ?“

„Tega se tudi jaz bojim!“ se je Kocjančič tako prousto-dušno zasmel, da ga je oni vnovič osupel pogledal.

„Saj pravim, da ste dobri!“ je major s prijetnim smehljajem zmajal z glavo. „S takimi ljudmi ne bo težko . . . Če se bomo razumeli! . . . No, Bog daj! . . . Samo še to mi dovolite: zakaj vam je vaša gospa to brzojavko poslala v — italijanskem jeziku? Občujeta vendar slovenski?“

„Zato, da jo boste razumeli tudi vi. Saj ne pričakujemo, da se boste že prvo uro naučili našega jezika.“

„Toda pozneje boste to — zahtevali?“

„Mi bomo tvorili samo drobec in bomo pričakovali samo svoj drobec pravic.“

„Hm, hm . . . In bi bila vaša gospa to brzojavko lahko napisala seveda tudi slovenski?“

„Ne razumem vas, gospod major.“

„To se pravi: kaj takega se da napisati tudi v vašem — oprostite — baje nekoliko pomanjkljivem jeziku? Tudi celo pismo na primer?“

„Gospod, mi imamo književno družbo — ime svetega Mohorja nosi —, ki je pred vojno štela skoraj sto tisoč članov in ki je vsako leto izdala po šet knjig.“

„In vas je?“

„Nekaj manj od dveh milijonov doma in na tujem.“

„Torej . . . torej pride že na vsakega drugega človeka po ena knjiga tako rekoč . . .“

„Ne na vsakega drugega, temveč na vsakega! Zato, ker otroci do sedmega, osmega leta tudi pri nas še ne berejo; in ker gredo knjige iz roke v roko.“

„Je vse to mogoče?“

„Ni samo mogoče, gospod major, temveč je res!“

„Potem . . . potem bi bila blaznost, če takih ljudi ne bi znali pridobiti zase!“ je major nenadoma prav južnjaški toplo vzkipek. „Vsekakor iskrena vam hvala za vse, kar ste mi sedaj povedali! Zame bo neprecenljive vrednosti. In čim prej na svidenje, dragi prijatelj!“

III.

Ves zadovoljen je Kocjančič hitel na kolodvor. Čutil je, da si je v tem vsekakor vplivnem mladem možu pridobil dobrega prijatelja. Hvala Bogu, da tudi svojima v Trstu lahko prinese vsaj eno ugodno vest!

V svojem oddelku je Kocjančič našel družbo treh gospodov in dveh dam. Sprevodnik je pri preščipavanju zamrmral „Pazin“ in Kocjančič se je nadejal, da bo vsaj odondod dalje sam. Ah, saj je povsod imel občutek preganjanca in vsake družbe, če je ni poznal že od prej, se je naravnost bal. Nenehoma je bilo treba poslušati: „Kaj se še ne bodo spravili?“ In vse to je letelo tudi nanj!

No, ti Pazinčani so razpravljali nekaj, kar ga vsaj bolelo ni: pritoževali so se, kakšne težkoče jim povzročajo občevanje „s temi“ ljudmi.

„Na nobeno njihovo prireditev več ne grem, če ne bom prav moral!“ je izjavil najstarejši gospod. „Saj sem se izmučil, kakor če sem prej kdaj za ves večer moral v hrvatski ‚Narodni dom!‘“

„Oprostite, gospod Ramo! Tega vendar ne boste trdili, da ne znate italijanski!“ je posegla vmes mlajša dama.

„Znam, znam — seveda znam! Berem in pišem, da je veselje. Toda govoriti sem vse življenje vajen svoje naraje — zdaj na stare dni naj se naenkrat pačim po toškanski! Ne, jaz bom tolkel svojo pazinščino, in komur ni

TV AVSTRIJA

1. SPORED

NEDELJA, 2. oktobra: 15.55 Na Daljnem zahodu; Theo Linggen predstavi Stana Laurela in Olivera Hardyja. Stan Laurel in Oliver Hardy iščeta hčer posestnika zlate mine... — 17.00 Lista-mo po slikanici: Korbinian s klobukom želj — 17.20 Hudomušnež in medved (ponovitev); risanka z lutkami — 17.30 Čebelica Maja: Vožnja v steklenici z limonado; risanka — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev; srečanje s tistimi, ki so ostali mladi — 18.30 Zakaj sem kot ti; domnevanja o nas — 19.00 Avstrija v sliki v nedeljo — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Ne oženi nobene Dunajčanke; po pripovedovanju Eve Bakoš. V glavnih vlogah: Heinz Reinecke, Louize Martini, Pavel Schmitzberger, Florina Manthe itd. — 21.55 Nočni izbor: 4 + 4 = MI; igra harmonije in soglasja — 22.20 Poročila — 22.55 Šport.

PONEDELJEK, 3. oktobra: 9.00 Za ciccibane: Zdrava prehrana — 9.30 Kaj lahko postanem? Umetna obrt — 10.00 TV v šoli: Leopold Ahlsen: Philemon in Baukis; od 8. šolskega leta dalje — 10.30—11.35 Na Daljnem zahodu; Theo Linggen predstavi Stana Laurela in Olivera Hardyja — 17.30 Za ciccibane (ponovitev) — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Omaruru: Dolga ježa k zdravniku; v glavnih vlogah: Manfred Senik, Marijana Hoffmann, Walter Giller in drugi — 18.25 ORF danes — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00

Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Šport v ponedeljek — 20.55 Nastop v Manhattanu: Zahrbnost zakonov. V glavnih vlogah: Telly Savalaš, Dan Frazer, Kevin Dobson, David Wilson in drugi — 21.40 Poročila in šport.

TOREK, 4. oktobra: 9.00 Za ciccibane: Sadje in zelenjava — 9.30 Tečaj angleškega jezika za tiste, ki že nekaj znajo — 10.00 TV v šoli: Snov in prostor (5): Neskončni prostor, od 10. šolskega leta dalje — 10.30—12.10 Legenda o Pavlu in Pavli; dva človeka poskušata uresničiti življenjsko srečo. V glavnih vlogah: Angelika Domröse, Winfried Glatzeder, Heidemarie Wenzel, Fred Delmare in drugi — 17.30 Za ciccibane (ponovitev) — 17.55 Za lahko noč: Tutu — 18.00 Živalski raji: Otok ptic — 18.25 ORF danes — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Tveganje; z Marijo Evo Lavant — 21.10 V vmesnem območju somraka; ob 100-letnici Alfreda Kubina — 21.55 Hiša na lepem kraju: Pasji dnevi (prva oddaja 3. 10. 1977, TV 2) — 22.40 Poročila in šport.

SREDA, 5. oktobra: 9.00 Živordeči avtobus: Zgodbe o iznajdbah — 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 TV v šoli: Programiranje malih računalnikov (ponovitev), od 10. šolskega leta dalje — 10.30—12.10 Diamanti za zajtrk; komedija o ruskem velikem knezu, živečem v pregnanstvu — 17.00 Skrivnostni otok; predstava lutkovnega odra Hansa Krausa na Dunaju — 17.25 Živordeči avtobus (ponovitev) — 17.55 Za lahko noč: Tutu — 18.00 Dr. Doolittle... in gorila; risanka (ponovitev 2. 7. 1955, TV 1) — 18.25 ORF danes — 18.30 MI;

družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Muzej: Alfred Kubin — 20.00 Weilburški umor kadetov; televizijski film Eberharda Itzenplitza; po ideji Wolfanga Lohmayerja. V glavnih vlogah: Claus Theo Gärtner, Ana Stegmann, Ludwig Thiesen, Erika Skrotzki in drugi — 21.50 Poročila in šport.

ČETRTEK, 6. oktobra: 9.00 Za ciccibane — 9.30 Tečaj francoskega jezika (ponovitev). Vodi prof. Georges Creux in Ulli Petek — 10.00 TV v šoli: Metode zgodovinske raziskave (1. del, ponovitev). Umetnost, pripeljati kamenje h govoru — 10.30—11.50 Obupani ljudje; 48 ur iz življenja ameriške zakonske dvojice. V glavnih vlogah: Shirley Mac Laine, Kenneth Mars, Sada Thompson in drugi — 17.30 Za ciccibane — 17.55 Za lahko noč: Tutu — 18.00 Kuhinja v televiziji. Vodi Helmut Misak — 18.25 ORF danes — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Pionirji v Ingolstadt — 22.10 Poročila in šport.

PETEK, 7. oktobra: 9.00 Za ciccibane — 9.30 Tečaj ruskega jezika za začetnike. Vodi diplomirana tolmačica Liza Schüller — 10.00 TV v šoli: Gost pri Waderju Bertoniju (ponovitev), od 10. šolskega leta dalje — 10.30 Klub seniorjev (ponovitev) — 11.00—11.40 Moje sanje si ti; glasbena šaloigra o prodajalki v trgovini s ploščami. V glavnih vlogah: Doris Day, Jack Carson, Lee Bowman, Adolphe Menjou in drugi — 17.30 Za ciccibane — 17.55 Za lahko noč: Tutu — 18.00 Dvorni teater (5): Theo Linggen, Tomaž Fritsch, Horst Beck, Dina Hinz in drugi — 18.25 ORF danes — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Service-box — 20.15 Aktivi znaki XY-nereseni: Kriminalna policija prosi k sodelovanju. Edward Zimmermann poroča o nepojasnjenih kriminalnih primerih — 21.20 Iščem novo definicijo vzgoje; dokumentacija Jörga A. Eggersa — 22.05 Šport — 22.10 Boj; pustolovska zgodba o boju za svobodo indijskega gorskega plemena pod britansko kolonialno oblastjo. V glavnih vlogah: Yul Brynner, Trevor Howard, Harry Andrew, Virginis North in drugi — 23.55 Aktivi znaki XY-nereseni; poročila in reakcije — 00.10 Poročila.

SOBOTA, 8. oktobra: 15.30 Premiera Butterfly; usoda pevke Marije Cebotarijeve. Puccinijeva operna snov, Madame Butterfly — 17.00 Športni ABC — 17.30 Heidi; zgodba deklice, po znani knjigi Johanne Spyrijeve: Novo življenje; risanka — 17.55 Za lahko noč: Strojevodja Leopold — 18.00 Panoptikum — 18.25 ORF danes — 18.30 Dober večer s Heinzem Conradom — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura — 20.15 Dalli, Dalli; oddaja s Hanzom Rosenthalom — 21.50 Šport — 22.05 Vprašanja kristjana — 22.10 Krvno sovraštvo; družinska tragedija nekega italijanskega rodu v New Yorku — 23.45 Poročila.

2. SPORED

NEDELJA, 2. oktobra: 15.00 Športno popoldne — 18.00 Superpop — 18.30 25-letnica vladanja Elizabete II.; film Petra Morleya (v angleškem jeziku z nemškimi podnaslovi in nemškim komentarjem) — 19.45 Možje brez živcev; prekletstvo tolaškega farmerja — 20.00 Knjižni sejem: Dolf Lindner — 20.15 V lastni zadevi: Helmut Zilk — 21.55 Brez nagobčnika (ponovitev 1. oktobra 1977, TV 2).

PONEDELJEK, 3. oktobra: 18.00 Angleščina za tiste, ki že nekaj znajo. Vodi Walter Fangl in Townie Stadler — 18.25 ORF danes — 18.30 Plemeniti divjak: Postopanje domačinov po odkriteljih in kolonizatorjih — 19.30 TV v šoli: Snov in prostor (5): Neskončni prostor, od 10. šolskega leta dalje — 20.00 Hiša na lepem kraju: Pasji dnevi — 20.55 Vstop prost; kulturni magazin — 21.40 Čas v sliki 2 — 22.10 Kalifornija igra; tragikomična zgodba dveh mladih igralcev.

TOREK, 4. oktobra: 18.00 Kmetijstvo danes — 18.25 ORF danes — 18.00 Aktualno znanje (ponovitev 30. septembra 1977, TV 2) — 19.30 TV v šoli: Programiranje malih računalnikov (ponovitev), od 10. šolskega leta dalje — 20.00 Diamanti za zajtrk; komedija o ruskem velikem knezu, živečem v pregnanstvu. V glavnih vlogah: Marcello Mastroianni, Rita Tuschingham in drugi — 21.45 Čas v sliki 2 in kultura — 22.20 Klub 2.

SREDA, 5. oktobra: 18.00 Tečaj francoskega jezika. Vodi: Prof. Georges Creux in Ulli Petek — 18.25 ORF danes — 18.30 Tirolska: Kultura v športnem mestu — 18.55 Sailor; življenje na britanski letalonosilki (v angleškem jeziku) — 19.30 TV v šoli: Metode zgodovinskega raziskovanja (1), od 5. šolskega leta dalje (ponovitev) — 20.00 Teleobjektiv: Claus Gatterer — 20.50 Montreux 1977 — 21.35 Čas v sliki 2 in kultura — 22.10 Kung Fu: Caine in razbojnik z zlata. V glavnih vlogah: David Carradine, Gary Merrill, Ron Soble in drugi.

ČETRTEK, 6. oktobra: 18.00 Tečaj ruskega jezika za začetnike. Vodi: Diplomirana tolmačica Liza Schüller — 18.25 ORF danes — 18.30 Vstop prost (ponovitev) — 19.30 TV v šoli: Gost pri Wanderju Bertoniju (ponovitev, od 10. šolskega leta dalje) — 20.00 Moje sa-

nje si ti; glasbena šaloigra o prodajalki v trgovini s ploščami — 21.45 Čas v sliki 2, kultura — 22.20 Klub 2.

PETEK, 7. oktobra: 18.00 Kaj lahko postanem? Drogist — 18.25 ORF danes — 18.30 Le sprehod (5. nadaljevanje); pobude za opazovanje in odkrivanje v jeseni — 19.30 TV v šoli: Hayfever (I); angleško gledališče; od 11. šolskega leta dalje — 20.00 Zidava 77; oddaja o novi tehnologiji zidave — 21.00 Nova; poročila iz znanosti in raziskovanja — 21.20 Trailer; tip za prijatelje filma — 22.05 Čas v sliki 2 in kultura — 22.40 High Chaparral: Kasno maščevanje. V glavnih vlogah: Leif Erickson, Cameron Mitchell, Mark Slade in drugi.

SOBOTA, 8. oktobra: 17.15 V območju somraka (ponovitev 4. oktobra 1977, TV 1) — 18.00 Orientacija — bodo Luteranci sestrška Cerkev Rima — 18.30 Anton Benya: 65-letnica predsednika Avstrijske sindikalne zveze — 19.30 Mišljenje prinaša obresti (2); trg kot razdeljevalni mehanizem (ponovitev) — 19.50 Galerija — 20.15 Lutke, plesalci, fablisti; kulturni sprehod po Gradiščanski — 22.10 Kralj jazza Louis Armstrong je mrtev. Naj živi kralj jazza Louis Armstrong. To je geslo enkratne revije jazz iz New Yorka.

Za dobro voljo

LOVSKA

Nedeljski lovec sopiha s čuvajem v hrib. Nazadnje ne more več in reče čuvaju: »Janez, kaj če bi nesel mene, jaz pa nahrbtnik in puško?«

USMILJENJE

Mož na smrt bolan, ob hudih bolečinah vpraša ženo: »Ljuba Rezika, ali se ti kaj smilim?«

»Oh, pa še kako, ljubi možek! Komaj čakam, da bi se rešil teh muk.«

RAZLOG

*»Matej, beri domačo nalogo!«
»Učiteljica, je nimam.«
»Zakaj pa ne?«
»Veste, atek je na službenem potovanju in mi je ni mogel napisati.« razloži Matej.*

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 2. oktobra: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 3. oktobra: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Solisti pojo.

TOREK, 4. oktobra: 09.30—10.00 Za našo vas — 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Šport — Otroci, poslušajte!

SREDA, 5. oktobra: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Ljudske pesmi — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 6. oktobra: 13.45—14.45 Celovski radijski dnevnik — Dr. Apovnik: Pravni nasveti — Iz ljudstva za ljudstvo.

PETEK, 7. oktobra: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Operetna glasba.

SOBOTA, 8. oktobra: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

RUTAR CENTER MÖBEL + ELEKTRO

Barvni televizor
slikovna žarnica
(ekran) 66 cm.
Elektronika z modulijsko tehniko
S 9950.-

Vaš stari aparat zamenjamo po najvišjih cenah

Obiščite galerijo

Wernerja Berga v Pliberku!

Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!
Zaradi tega rajši takoj h

po kuhinje!

PODJERBERK — ST. KATHREIN
Škofiče/Schiefling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

prav, z Bogom! Sem predober Italijan, da bi se na svoji zemlji koga bal!"

"Blagor tebi, čeprav si po svoje zarukan staroverec!" si je mislil Kocjančič, a se ves čas delal, kakor da ne posluša.

Toda morebiti prav s tem je zbudil pri onih nezaupanje in eden gospodov se je obrnil nanj:

"Nam mlajšim stvar ne dela takih težkoč, kaj ne?"

"Hm, jaz sem rojen Tržačan in odkrito povem, da mi naše narečje tudi bolj teče. Toda za silo že pojde!" je skomignil Kocjančič. "Privaditi se bo treba!"

"Pa še marsičemu drugemu!" je vzdihnil stari gospod. V Kanfanaru je vstopil nov potnik, ki je takoj povedal, da je Tržačan.

"V Rovinju delajo že dolge obraze!" se je zasmeljal. "Vse bodo spravili v Pulj! Češ, da mora mesto živeti, ker bodo kmalu zapli arzenal."

"Vi bi menda želeli, da si je te naše kraje vzela Jugoslavija?" je mlajša dama jezno ošinila Tržačana.

"Oho! Kdo pa to pravi? Kar poskusijo naj!" je oni ogorčeno ugovarjal.

"No, pa vsaj, da bi bila ostala Avstrija?" je dalje zbadala ženska.

"O tem se bova pomenila rajši čez kakih pet let!" je zamrmral Tržačan.

Tik pred Pazinom pa je mož iz pogovora doumel, da bi tam lahko napravil lepo kupčijo, in se je kratko odločil, da vožnjo prekine.

"Samo da se morate v Pazinu brzdati!" mu je eden gospodov dobrodušno pomežiknil. "Veste, v majhnem mestu se vse takoj raznese. Nekatere so že odgnali."

"Dà, ščave, čiče!" je vzrotil Tržačan. "Tu imajo tudi prav! Ti zdaj v tuji hiši jezik za zobe! Celo moj sinček me je vprašal, ali bomo zdaj s to zalego prijatelji, ker so se nam začeli obešati na frak. Toda — jaz naj bom tih? Ne, dragi moji, za Italijo, ki bi nam prinesla spet nagobčnik — lepo hvalo! Poskusijo naj, če še ne vedo, kaj smo Tržačani!"

Med glasnim govorjenjem in smehom se je družba izkrcala in na daljnji vožnji je Kocjančič res ostal sam.

Bridko se je spominjal, kako se je pred še ne dobrim mesecem vozil tod. Takrat se je bila šele Avstrija zrušila in ti kraji so čakali, kdo jo zamenja. Toda nihče ni dvomil, da pride pravica, in da dobi to zemljo tisti, čigar je. Kvečjemu za Trst so govorili, da bo treba napraviti morda "nekaj posebnega", upoštevati "njegov mešani značaj".

"Toda ta prelepa zemljica bo prav gotovo naša — je že naša!" je takrat vriskalo tudi Kocjančičevo srce in oči so mu jo objemale z neizmerno ljubeznijo. "Glej, ta še zelena travica, to pravkar obrano drevje, te dragocene gorice, to naše veselo-trmasto Ricmanje, ta naš slikoviti Boršt, te bele ovčice, ki se v migljajočih kosmičih pasejo globoko tam doli nad vedro Dolino — vse naše, vse za večno naše! Res do konca in ne samo na pol naše! O da sem smel doživeti te velike srečne dni! Da na lastne oči vidim, kakšen je svet, če se dvigne žalostna siva koprena tujega gospostva z njegovih svetlih lic! Domovina, zdaj šele čutim, da si navzlic vsemu moja najgloblja, moja najiskrenejša in najslajša ljubezen!"

In danes se že spet vozi po tujem! Huje: po svojem, ki ni več njegovo in pač nikoli več ne bo! "Zakaj taki čudeži se dogajajo samo na stoletja, morda celo na tisočletja!"

Bilo je in ne bo nikoli več! Prišel je nov nezvanec, vzel in pritisnil pečat. Še se uboga tla izmikajo, a njegova težka roka bo pritisnila, dokler se ne prime za vselej... "

IV.

V Trstu tisti dan slučajno niso ničesar proslavljali, in ko je vlak dospel na postajo Sv. Andreja, je Kocjančič spoznal že pri prvem pogledu čez peron, da mora biti tudi drugače že vse "normalno".

Žena in hčerka sta ga navadno čakali zunaj, ker je bilo tiste čase treba skozi sto preiskav.

"O zdrava, Alma!" je veselo pozdravil ženo, ki mu je prihitela naproti. "In ti ljubček Ljubica?" je vzdignil desetletno hčerko k sebi. "Saj sem si mislil, da si samo 'telegrafično' zbolela!" se je zasmeljal. "Hvala, Alma, za domislek — drugače bi me vsaj danes še ne bilo!"

"Čuj, Boris! Med drugimi moramo bolj tiho govoriti!" ga je opomnila žena na poti do tramvajske postaje. "Naju so prej zelo surovo ošteli. Italijanski pa vendar še ne bomo?"

"Po sili gotovo ne!" je mračno prikimal. "In preveč potihoti tudi ne!" Že zaradi otroka bi me bilo sram... "

Vendar se je samo napravilo, da so na precej dolgi vožnji do Rojana, kjer so stanovali, rajši kar molčali. Šele tam zunaj, že čisto blizu doma, je on vprašal hčerko:

"No, kako pa v šoli, Ljubica?"

"O, še vse dobro. Le ena gospodična je že začela."

"Razumem," se je trpkó nasmehnil. "Slovenska?"

"Dà, saj so vse prejšnje. Kar jih še je."

"Vsaj toliko bi lahko počakala, da bi bilo gotovo!" je tiho pristavila mati.

(Dalje prihodnjič)

Član KPÖ odgovarja

Der Aufruf der KPÖ vom 9. September, in dem die slowenischen Landsleute aufgefordert wurden, ihre legitimen Rechte in Anspruch zu nehmen, hat — wie einige Reaktionen beweisen — zu mißverständlichen Interpretationen, ja teilweise sogar bewußten Entstellungen geführt.

Als Mitglied dieser Partei möchte ich eingangs ausdrücklich betonen, daß die KPÖ nach wie vor an der Seite der Kärntner Slowenen im Kampf um die vorbehaltlose Erfüllung des Artikels 7 steht. Falsch ist daher zu behaupten, daß sich die KPÖ mit ihrem Aufruf auf den Standpunkt des Volksgruppengesetzes stellt (Slovenski Vestnik, 37, 16. 9. 1977). Im Gegenteil: Der kritisierte Aufruf der KPÖ stellt gleich am Anfang fest, daß das Volksgruppengesetz eine Umgehung und Einschränkung des Artikels 7 darstellt und der Kampf um seine Erfüllung daher verstärkt weiterzugehen hat. Ganz im Gegenteil zu dieser Haltung sind die Parlamentsparteien der Meinung, mit dem Durchboxen des Volksgruppengesetzes sei der Artikel 7 erfüllt worden, eine Meinung, die nur von deutschnationalen und chauvinistischen Kräften in Österreich und speziell in Kärnten geteilt wird. Deswegengeachtet kann der weitere Kampf um die Erfüllung des Artikels 7 nur geführt werden, wenn die geforderten Rechte aktiv praktiziert werden und zwar nicht nur durch die Führung der Kärntner Slowenen oder einiger bewußter Personen und Gruppen, sondern auf immer breiterer Ebene der gesamten slowenischen Bevölkerung in Südkärnten. Das heißt, daß nicht nur dort, wo der Artikel 7 unerfüllt blieb entsprechende Forderungen aufgestellt und Maßnahmen getroffen werden müssen, sondern selbstverständlich auch jene minimalen und eingeschränkten Rechte, wie sie in der derzeitigen gesetzlichen Regelung feststehen. Oder würde jemandem einfallen, die in Zell Pfarre aufgestellte Ortstafel wieder zu entfernen, nur weil dies im Zuge des Volksgruppengesetzes erfolgte? Sicherlich nicht, denn obwohl das Volksgruppengesetz als Ganzes betrachtet weit hinter den Bestimmungen des Artikels 7 zurückbleibt und daher nicht akzeptiert werden kann, bietet es dennoch Ansätze, um den Kampf um die wirkliche Erfüllung des Artikels 7 weiter voranzutreiben. Es ist eine wichtige Erfahrung der revolutionären Arbeiterbewegung, daß sich der Kampf um gesellschaftliche Veränderungen oder um soziale wie nationale Rechte stets als Klassenkampf entwickelt, im Verlaufe dessen alle, selbst die geringsten, Möglichkeiten und Zugeständnisse ausgenutzt werden müssen, um das gesetzte Ziel zu erreichen.

Die Ablehnung des Volksgruppengesetzes ist eine richtige und wichtige Lösung im Kampf um das gesetzte Ziel aller demokratischen und fortschrittlichen Kräfte beider Volksgruppen, die restlose Erfüllung der staatsvertraglichen Verpflichtungen Österreichs durch die Bundesregierung. Dennoch ist sie nicht ausreichend, um den Kampf verstärkt fortzuführen und — was sehr wesentlich ist — dabei immer mehr Menschen mit einzubeziehen. Es ist notwendig, eine offensive Stärkung der Kärntner Slowenen auf Grundlage ihres einheitlichen und zielbewußten Auftretens in der Öffentlichkeit anzustreben, die Lösungen und das politische Bewußtsein seiner Führungskader zu Bestandteilen des Bewußtseins möglichst aller Slowenen in Kärnten zu machen. Ein wichtiger Schritt in diese Richtung ist, die Inanspruchnahme zustehender Rechte massenhaft zu praktizieren! In diesem Sinne ist der Aufruf der KPÖ an die Kärnt-

ner Slowenen erfolgt: Rechte wollen nicht nur gefordert, sondern auch in Anspruch genommen werden, ansonsten ihr Sinn von den Gegnern der Bewegung um die Erfüllung des Artikels 7 verfälscht und umgedreht wird, die Führung der Kärntner Slowenen gegen die Bevölkerung und umgekehrt ausgespielt werden könnte.

Ich bin der Meinung, daß es noch nicht den Tatsachen entspricht, wenn ein „Kritiker“ im Slovenski Vestnik behauptet, der Aufruf der KPÖ, Rechte in Anspruch zu nehmen wäre „überflüssig, denn das praktizieren wir Slowenen schon immer ob mit oder ohne Gesetz.“

Verantwortungsvolle Politiker der slowenischen Volksgruppe aber selbst auch einfache slowenische Menschen wissen dagegen sehr wohl, daß diese Behauptung falsch ist, weil sie übertreibt und nicht differenziert, unter welcher unterschiedlichen Bedingungen der Kampf um die Erfüllung des Artikels 7 in der Realität geführt wird oder eben auch nicht geführt wird. Deutschnationale und chauvinistische Kräfte haben nicht umsonst jahrzehntelang an der Einschüchterung und Verunsicherung der Kärntner Slowenen arbeiten können; nicht umsonst besteht die Repression gerade darin, im Kärntner Slowenen ein Bewußtsein zu erzeugen, sich doch „besser“ nach der Mehrheitsbevölkerung zu orientieren, die zum Großteil gegen ihre slowenischen Landsleute aufgehetzt wurden. Konkret äußert sich dies im Verzicht unserer slowenischen Landsleute, ihre Kinder zum zweisprachigen Unterricht anzumelden, behördliche Eingaben in slowenischer Sprache vorzubringen oder selbst auch darin, in der Öffentlichkeit ihre Muttersprache zu gebrauchen. Das sind Tatsachen, die leicht überprüfbar sind und beweisen, daß es notwendig ist, die Inanspruchnahme existentieller Rechte zu lernen, gemeinsam zu praktizieren!

Die KPÖ hat sich mit ihrer Stellungnahme keinesfalls „den übrigen drei Parteien gefährlich angenähert“, wie im Naš Tednik, 37, vom 15. 9. 1977 behauptet wird, sondern versucht auf die oft geäußerte Frage „Was tun, wie geht es jetzt weiter?“ eine konkrete Antwort in die Diskussion zu werfen.

Ich finde es im Interesse des Kampfes um die Rechte der Kärntner Slowenen für gefährlich und unverantwortlich, wenn durch die in letzter Zeit im Slovenski Vestnik und Naš Tednik

erfolgten unqualifizierten Angriffe und Unterstellungen in Bezug auf die Haltung der KPÖ zur gegenwärtigen Situation in der Volksgruppenfrage Spaltungspolitik betrieben wird.

Aufgrund meiner persönlichen Erfahrungen im Kampf um die Erfüllung des Artikels 7 bin ich davon überzeugt, daß derartige bewußt formulierte Entstellungen und Polemiken zwar von gewissen Kräften innerhalb der Bewegung forciert werden, die damit beabsichtigen, einen Keil zwischen KPÖ und Kärntner Slowenen zu treiben. Dies wäre gefährlich, denn die Erfüllung der Rechte der Kärntner Slowenen ist auch weiterhin ein Kampf, in dem das gemeinsame Auftreten aller fortschrittlichen und demokratischen Kräfte erforderlich ist.

Gerhard Steininger

Odgovor „NT“

Ne bomo se podrobneje spuščali v „izkušnjo“, češ da je boj za narodne pravice vedno tudi razredni boj (v katerem stadiju razrednega boja smo sedaj?), vendar nobena dialektika KPÖ ne more mimo ugotovitev, da pomeni sedanjí zakon o narodnih skupnostih bistveno poslabšanje dosedanjega položaja koroških Slovencev in da so bile s sedmojuljsko zakonodajo koroškim Slovincem odvzete številne pravice, ki so jih do tega dne vendarle imeli. Se hoče KPÖ šopiriti s tem odvzemom pravic? Zdi se, da. Kajti po svoje sodeluje tudi KPÖ pri uvajanju in diktiranju nove terminologije, neodvisno od resnice. Kajti KPÖ nam mora šele prikazati tistih 144 krajev, ki so baje dobili uradno dvojezičnost. Prav tako se šopiri KPÖ z „dosegljajem“, da je „sedaj“ v nekaterih delih možno tudi pred deželnimi in državnimi uradi dvojezično slovati. Hauerjev odlok iz leta 1968 je bil zdaleč obsežnejši! Hoče KPÖ ta odvzem pravic pripeti na svojo zastavo? Zakon o narodnih skupnostih je imenoval deželni tajnik KPÖ Raimund sad boja demokratičnih in naprednih sil avstrijske družbe. Od kdaj smatra KPÖ razen sebe tudi SPÖ, ÖVP in FPÖ za napredno? Čudna koalicija, preko katere ne pomaga nobeno izgovorjanje.

šport - šport - šport - šport

HLADNA VOJNA: SODNIKI ZAPOSTAVLJAJO SAK

Vedno bolj postaja jasno, da pri prvenstvenih tekmah, kadar igra SAK, nekaj ni v redu. Od 6 golov, ki jih je dobil SAK, so bile 4 enajstmetrovke, od katerih je bila le ena upravičena. Na drugi strani pa dopuščajo sodniki nasprotnikom najbolj grobe kršitve tudi v šestnajstmetrovskem prostoru, ne da bi bilo za te igralce kazni, kot so prosti strel ali enajstmetrovka za SAK. Zdi se, da skušajo nekateri krogovi tudi na športnem področju na vsak način zavreti Slovincem pot v višji razred. Vsak prizna Slovenskemu atletskemu klubu, da ima izredno tehnično in dobro moštvo, ki igra vedno fair.

Da je SAK dobil v zadnjih 3 tekmah 4 krat rdeči karton, ne sledi iz grobega igranja naših nogometišev, temveč iz tega, da sodniki z nasprotnikom vred do tiste meje provocirajo naše igralce, da zgubijo živce. Nato pa kaznujejo sodniki vsako dejanje, ki le malo krši pravila, na najstrožji način. Slovenci smo spet postali tudi na nogometnem igrišču neenakovredni ljudje. Nam ni dovoljeno, kar je drugim dovoljeno.

DSG BOROVLJE — SAK 1:0 (1:0)

Začetek igre je pokazal, da igralci SAK še niso v svoji najboljši formi. Igralec Krnič, ki je bil to nedeljo zadržan, je obrambi zelo

manjkal. Po par minutah pa so prevzeli igralci SAK krmilo in postali zelo nevarni. Polanšek je imel pri svojem prostem strelu izredno smolo, saj je šla žoga le par centimetrov mimo vrat. Isto smolo je imel Woschitz, ki je iz 30 metrov zgrešil vrata samo za ped. Polanšek in Hobel sta z glavo sicer prekanila vratarja, žoga pa ni hotela v vrata. Po teh zelo nevarnih situacijah za Borovlje, je bil nasprotnik vedno bolj krut v svoji igri. V prvi polovici bi moral dati sodnik vsaj eno enajstmetrovko za SAK. Vendar je žvižgal tako, da je v sredini dajal prednosti za SAK, pred in v šestnajstmetrovskem prostoru Borovelj pa je dovolil Boroveljčanom tudi najbolj grobo igro. Pred koncem prvega polčasa so dali edini gol v tej tekmi Boroveljčani, ko je Lampichler nesrečno z roko dal avtogol.

V drugi polovici so se Boroveljčani branili napadov SAK z vsemi močmi in možnostmi, pri čemer jih je sodnik močno podpiral s svojim neobjektivnim sojenjem. Hobelovega protiigralca je šele izključil, ko je ta Hobla skoraj zlomil in pobil. Pri Zablatniku pa je bil sodnik še bolj nesramen. Namesto da bi izključil Boroveljčana, ki je Zablatnika tako obrcal, da mu je zlomil oba ščitnika, je sodnik izključil iz igre Zablatnika, zaradi prekrška brez žoge, ki ga je napravil Boroveljčan.

V takem primeru igre, ko nasprotnik nima več za cilj žoge, tem-

Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev, Koroška dijaška zveza, Zveza slovenske mladine in klub mladje vabijo na

OKTOBRSKI TABOR

pri Čimžarju ob Rjavškem jezeru (Rauschele See) pri Vetrinju pri Celovcu, 9. oktobra, od 11. do 18. ure. Nastopajo: Skupina SCHMETTERLINGOV z Dunaja, Združeni moški zbor SPZ, Harald Irnberger, Robert Saxer, sestri Velik, Marjan Sturm in drugi.

Informacijske stojnice k manjšinskemu vprašanju. — Geslo: Proti razdvajajoči, protimanjšinski in antidemokratični propagandi, ojačeni 10. oktobra. Za razumevanje med narodi in za narodno enakopravnost.

Pozor! Darujte za obtožene!

Proti 18 koroškim Slovincem nameravajo oblasti izvesti sodnijske postopke s političnim ozadjem. Medtem ko so vse postopke proti „Ortstafelstürmerjem“ in drugim protislovenskim hujskačem ukinili, postavljajo oblasti vedno pogosteje pred sodišče koroške Slovence.

Takšni procesi stanejo mnogo denarja. Še dražji pa postanejo ti procesi zaradi preložitve v druge zvezne dežele, izven območja višjega deželnega sodišča v Gradcu. Takšne preložitve pa so potrebne, ker je nemogoč korekten proces v koroškem zdušju; predvsem, ker se skuša koroško časopisje prekositi v svojem poročanju, v katerem označi Slovence že pred vsako obtožbo kot krivce.

Nobeden Slovenec ni varen pred tem, da bo morda že jutri zapleten v takšen proces. Tudi če ne bo obsojen, mora plačati stroške za odvetnika in lastne izdatke pred sodiščem. Kot vidite, se da — celo v mejah predpisov — neprijubljenim osebam in skupinam povzročati mnogo stroškov in težav.

Zaradi tega je odprl Narodni svet koroških Slovencev pri Zvezi slovenskih zadrug v Celovcu konto, ki ima številko 3300 in vabi vse, katerim je pri srcu usoda slovenske manjšine na Koroškem, da se poslužijo priložene položnice!

BRNCA

(Svojo ženo napadel z nožem)
58-letni šofer Anton Mavrin je v petek, 23. septembra, v gostilni Truppe na Brnci, v bekštanjski občini, verjetno iz ljubosumnosti napadel svojo ženo Margareto s kuhinjskim nožem, ter jo zabodel v desno stran prsi. Težko poškodovano gostilničarko, ki ima na Brnci gostilno v najem, so prepeljali v beljaško bolnišnico, moža Antona Mavrina pa zaradi omračenosti v bolnišnico v Celovcu.

LEPENJA

(Mrtva žena na poti)

Na tovorni poti v bližini svoje domačije v Lepeni, občina Železna Kapla-Bela, je 28-letni kmet Ja-

več noge in telo igralcev SAK, bi pravzaprav pričakovali, da vodstvo SAK odpokliče svoje igralce z igrišča. Eno je nogomet, drugo pa tolčenje in pobijanje.

DSG BOROVLJE II — SAK II 1:4

Čeprav igralci SAK spet niso bili kompletni, začeli so z desetimi, Mirko Perč je bil nato izključen, Albina Waldhauserja pa je nek nasprotni igralec tako poškodoval, da ima zlomljen nos, so bili skoz boljše moštvo na igrišču. Gole za SAK II so dali: Lori Kropiunik, Gregor Krištof, Albin Waldhauser in Rozman.

nez Kozjak, našel mrtvo njegovo 62-letno mater Nežo Kozjak. Neža Kozjak je zapustila hišo svojega sina 17. septembra in je hotela iti v njeno, v bližini ležečo kočico. Od tedaj rentnice niso več videli. Janez Kozjak je poklical zdravnika; le-ta pa je ugotovil, da je njegova mati umrla za nenadnim prenehanjem krvnega obtoka.

POPRAVEK

V prejšnji, to je v 38. številki, nam je tiskarski škrat zopet krepko zagodel. V članku na 1. strani „Slovinci v Globasnici deželnemu glavarju“ bi morali pravilno objaviti na koncu članka vse slovenske organizacije. Le-te so:

Volilna skupnost Globasnica
Krajevni odbor Narodnega sveta koroških Slovencev
Kulturno društvo Globasnica
Krajevni odbor Zveze slovenske mladine.

Po tej poti se Globašanom iskreno opravičujemo.

Mohorjevi domovi, dijaški internat šolskih sester ter Dom v Tinjeh se priporočajo za vsakoletno zbirko naturalij. Že v naprej prisrčen „Bog lonaj!“

OBIŠČITE GALERIJO WERNERJA BERGA V PLIBERKU!

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradisce 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2, 9065 Zrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.